

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Capvt Primvm. De Vacatione beneficiorum in genere, & in specie de vacatione per mortem naturalem & civilem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

FORI BENEFICIALIS

PARS TERTIA.

De vacatione, amissione, alteratione, suppressione,
extinctione beneficiorum.

SECTIO PRIMA.

DE VACATIONE ET AMISSIONE BENEFICIORVM.

CAPUT PRIMUM.

DE VACATIONE PER MORTEM NATVRALEM.
ET CIVILEM.

PARAGRAPHVS I.

De vacatione beneficii in
genere.

Questio 1. Quid sit vacare beneficium?

Respondeo: de hoc in genere vix re-
ste aliquid dici, meliusque statui de
eo ex sequentibus; unde

Questio 2. Quotuplex sit vacatio beneficii?

1. Respondeo triplex; nempe de facto tantum,
de jure tantum, de facto & de jure simul.
Barbof. *juris Eccl.* l. 3. c. 14. n. 71. Gonz. *ad reg.* 1.
gl. 15. s. 8. n. 3. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 2. Vacare de
facto tantum, seu vacare tantum quoad possessio-
nem dicitur beneficium, ubi quis titulum Cano-
nicum beneficii, & jus in eo habet, possessionem
tamen illius nullus habet, seu ea vacua est: dum
v.g. Collatarius post factam sibi collationem à se
acceptatam de beneficio carente & Domino alio,
& possessore, necdum illius possessionem apprehendit.
Gonz. *l. c.* n. 6. Item dum verus Dominus
beneficii retinens titulum, possessionem habitam
amittit; quia eà dejicitur vi, vel per metum inju-
ste incussum renuntiat beneficio, nemine ejus pos-
sionem occupante. Gonz. *loc. cit.* Azor. *loc. c.* Pi-
rith. *ad tit. de concess. preb.* n. 17. Item dum is, qui
non habet iustum titulum, aut jus in beneficio, sed
solum possessionem aut detentionem, vel decedit, alio

P. Leuren, *Fori Benef.* Tom. 114.

interim existente, qui habet verum jus in illo bene-
ficio. Gonz. *loc. cit.* n. 7. citans Paris. *de resign.* l. 1. q.
17. n. 13. Rebuff. *conf.* 38. n. 1. & seq. & sic vacare
poterit de facto per obitum unius, & de jure per
obitum alterius. Gonz. *num.* 8. ac denique juxta
Gonz. *n. 5.* & Barb. *cit.* n. 71. dum quis longo tem-
pore est absens à beneficio suo, & nulla habetur
de eo notitia, seu ignoratur, ubi sit, dicitur vacare
beneficium de facto; quia (posito, quod nullum
vicarium reliquerit) nemo est, qui illi beneficio
inserviat; & tamen talis absens, ut Barb. citans
Abb. *in c. tua. de Clericis non resident.* non amittit per
hoc titulum; nisi forè post Canonicam citatio-
nem, & monitionem in contumaciam eo privatus
fuerit. De cetero exemplum hujus vacationis de
facto tantum, quod adducunt Pirh. Azor, & alii
de eo, qui collatum sibi beneficium necdum accep-
tavit, non subsistit; quia ut dictum aliàs, & dicitur
paulò post iterum, per collationem non accep-
taram jus nullum in beneficio acquiritur, adeoq;
tale beneficium vacare adhuc potest de jure.

2. Vacare de jure tantum, seu quoad titulum
tantum dicitur beneficium, dum quis possidet be-
neficium absque eo, quòd is, aut alius quispiam ti-
tulum ejus, aut jus in eo habeat, v. g. dum quis abs-
que Canonico titulo de facto se intrudit in bene-
ficio, in quo nemo alius jus habet. Gonz. *loc. cit.*
n. 4. Item dum quis cum colorato titulo beneficii
per obitum vacantis possessionem capit. Barb. *loc.*
cit. Item dum quis per affectationem secundi bene-
ficii alicujus incompatibilis ex juris dispositione
perdit eo ipso primum, seu censetur eo privatus,
absque eo, quòd prioris possessionem dimittat, seu
desinat illud occupare, ac talis possessio plus facti
quàm

A

quàm

quàm juris habeat. Gonz. *loc. cit.* n. 4. juxta textum c. *Cum nostris. de concess. preb.* & gl. & Auctores communiter, *ibid.* Barb. *loc. cit.* Item dum quis ob delictum sine ulla alia monitione, citatione, aut sententia privationis per hominem seu judicem latâ ex juris dispositione privatur beneficio, absque eo, quod privatus de sinat illud de facto occupare. Pirh. Barb. *loc. cit.* sive in genere, dum talis detentor, seu pergens illud occupare auctoritate Canonis alicujus seu juris, ita eo privatus est, ut sine monitione, citatione ullâve aliâ sententiâ illud ob Ordinario conferri possit, censetur vacare beneficium solum de jure. Azor. *loc. cit.*

3. Vacare de jure & de facto dicitur beneficium, dum neque jus seu titulus beneficii, neque possessio apud aliquem est. Pirh. *loc. cit.* v. g. dum vacat beneficium per mortem naturalem, vel resignationem (nimirum dum resignans de facto etiam illud à se abdicat, seu non manet in possessione seu detentione illius, & nemo etiam alius est in colorata ejus possessione) illius, qui verum titulum & possessionem illius habebat. Gonz. *loc. cit.* num. 3. citans Mand. ad reg. 30. q. 7. n. 4. Gregor. Tholosan. *de benef.* c. 28. n. 1. Rebuff. in *pr. tit. requisitâ ad bonam collationem.* n. 56. Item dum legitimus beneficii dominus ob incompatibilitatem vel delictum ex juris dispositione, aut per sententiam eo privatus, possessionem quoque dimittit.

4. Illud hic observandum ex Mand. *conf.* 4. n. 20. in *sine*, apud Gonz. *loc. cit.* n. 11. & Chok. ad *regul.* 3. n. 9. quod vacatio de jure & de facto fit verior naturaliter, potentior, & plenior vacatio. Et ex Pavino de *post. cap. sede vac. pralud.* 7. num. 17. apud eundem Gonz. num. 12. quod proprie vacare non dicatur beneficium, nisi dum à nemine detinetur nec jure, nec de facto; & hinc verba cujuslibet dispositionis sint intelligenda proprie de hac vacatione, & in hoc potiore ejus significato. Mand. Pavin. Chok. *loc. cit.*

Quaestio 3. Quot modis vacent beneficia?

R. Espondeo: si spectemus ipsum intrinsecum actum vacationis, modi vacationis non plures, quàm duo sunt; nimirum naturalis, quem operatur natura ipsa per mortem personæ, quâ plenum erat beneficium. Et civilem, quo nimirum persona manens in vivis se à beneficio separat, & illud vacuum dimittit; priorq; modus dicitur *decessus*, posterior *cessus*. Lott. l. 3. q. 9. num. 2. *decedere* namque cum ex proprietate etiam sermonis in subiecta materiâ significet mori, seu vitâ defugî, ut Lott. n. 3. ex variis locis juris civilis ostendit, dum utimur hac voce *decessus* in hac materia beneficiali, mortem naturalem proprie significamus. Lott. n. 5. citans Paris. l. 5. q. 5. n. 23. *Cedere* autem, cum mortem exprimat, ac separationem personæ à beneficio, quo de pleno efficitur vacans. Lott. num. 7. sub hoc nomine veniunt renuntiare, resignare, cedere beneficium, sive actus sit spontaneus, sive coactus. Lott. n. 8. & 9. quamvis enim invitatus quis pellatur à beneficio, dum illo per judicem privatur, nihilominus adhuc non malè dicitur cedere beneficio; cum factum judicis reputetur factum passi sententiam, juxta l. *si ob causam. c. de Eviction.* & Tiraq; de *retract. consanguin.* §. 1. gl. 14. num. 13. Lott. n. 11. atque ita, ut Lott. n. 10. huic posteriori modo vacationis, nempe per cessum, subjunguntur, seu subalternantur omnes illi modi vacandi,

tam ipso jure, quàm per sententiam, de quibus Gonz. latè gl. 15. n. 9.

Quaestio 4. Quenam vacatio, seu quifnam vacationis modus veniat, nomine vacationis simpliciter prolato?

R. Espondeo primò: venire & comprehenduntur omnes vacandi modos, hoc est, tam vacationem per mortem civilem, quàm per naturalem, tam per resignationem, quàm per privationem. Garc. *par.* 11. c. 1. n. 3. citans gl. in c. *si preter. de rescript. v. vacabunt.* & gl. in c. *quia saepe. de preb.* in 6. v. *vacat.* Franc. in c. *susceptum. de rescript.* in 6. n. 3. Staphil. de *lit. gratia. tit. de variis modis vacationis.* n. 6. Coraf. de *benef. p. 1. c. 3.* Mand. ad reg. 19. q. 17. n. 2. Paris. l. 11. q. 14. n. 24. Toud. in *questionibus benef. p. 3. c. 20. n. 15.* ex Menoch. de *arbitr. ca. 120.* n. 100. Barb. *juris Eccl.* l. 3. c. 14. n. 74. proceditq; idipsum in materia pœnali. Barb. *ibid.* Garc. l. 4. n. 4. ex Franco. sic etiam in regula 8. *Cancel.* apposta non essent verba generalia quocunque modo, comprehenduntur omnes modi vacationis (exceptis vacationibus in curiâ, & per resignationem) seu reservantur Papæ beneficia in mensibus papalibus vacantia, quocunque demum modo vacent. Gonz. gl. 15. n. 1. & 2. citans An. de Falcon. de *resign. q. 1. principalis. n. 2.* sic si alicui detur expectantia de beneficio vacante seu potius vacaturo, per vacationem simpliciter comprehenditur omnis modus vacandi. Garc. l. c. n. 6. sic si in supplicatione seu impetratione mentio fiat de vacatione simpliciter, nullo expresso vacandi modo, comprehenditur omnis casus seu modus vacandi. Barb. l. c. n. 75. Pirh. ad *tit. de concess. preb.* n. 28. Garc. l. c. num. 5. citans Rebuff. in c. *nulla. de concess. preb. premissis.* 6. Mandos. ad *Lap. Alleg.* 6. n. 5. Mohed. *decis.* 10. de *preb.* Multòque magis hæc procedunt stante universitate verborum, seu ubi apposta esset in reservatione aliqua, aut in supplica clausula illa generalis: *quocunque modo vacet.* Gonz. *loc. cit.* Toud. l. c. n. 16. & 18. Paris. l. 8. q. 7. n. 64.

2. Respondeo secundo: nomine vacationis in reg. 8. venire tam vacationem de jure & facto simul, quàm vacationem de jure tantum, & vacationem de facto tantum. Gonz. gl. 15. §. 1. n. 45. & *maximè* n. 72. de quo vide dicenda *passim* post.

3. Respondeo tertio: in dubio vacationis appellatione intelligitur vacatio tam de jure quàm de facto, seu vacatio omnimoda. Gonz. gl. 15. §. 1. n. 9. arg. c. *cum in nostris. de concess. preb.* unde etiam

4. Respondeo quarto: dum Papa facienti gratiam narratur vacatio, is supponit beneficium vacare omnimodè, ac proinde terminum hunc indistinctè accipit pro vacatione omnimodâ, id est, tam de jure, quàm de facto. Lott. l. 3. q. 8. n. 21. citans Host. in c. *cum nostris. n. 1.* & 5. de *concess. preb.* quia Papa nemini præjudicare intendit neque in possessione, Gonz. *loc. cit.* citans Abb. in *cit. cap. cum nostris. n. 4.* Imol. n. 7. Butrio n. 6. nisi tamen fiat mentio de possessione alterius; tunc enim non aliter videtur intelligere vacationem beneficii, quàm de jure tantum, negligè eâ possessione, & quæ consequitur, plenitudo de facto. Lott. l. c. n. 2.

5. Porro in materia ambitiosa, qualis est impetratio beneficiorum, appellatione vacationes venire veram & non fictam, & qualificatam (qualis v. g. vacatio ficta est vacatio per obitum in regula de infirmis) ait Paris. l. 12. q. 10. n. 5. Et hinc im-

petratione per cessum vel decessum non comprehendit vacationem per mortem civilem, v. g. per privationem, ait n. 26.

Questio 5. An, & qualiter expresso uno modo vacationis non veniant alii?

Respondeo: expresso uno modo vacationis, ut per obitum, non veniant alii, ut per resignationem. Paris. l. 8. q. 7. n. 132. Chok. ad reg. 62. n. 2. Pirh. ad lit. de Concess. prob. n. 28. citans Laym. in c. susceptum. de rescrip. in 6. n. 2. (ubi etiam dicit, hanc doctrinam locum habere in gratia motu proprio principis concessa, & in rescriptis aut concessionibus aliorum Ordinariorum) Garc. p. 11. c. 1. n. 8. citans prater quamplurimos alios Mand. reg. 30. q. 7. n. 22. qui cum Franco dicit, id procedere, esto, in aliis modis vacationis sit fortior ratio (quamvis idem Garc. loc. cit. n. 77. asserat sibi probabilissimum videri, quod observat Dominicus cons. 52. n. 119. & qui eum sequuntur, Ferret. cons. 304. nimirum in ordinario non procedere cit. c. susceptum; sed in uno modo expresso contineri alium, eò quòd in Ordinario, in quo non datur subreptio juxta Clement. 2. de offic. Ordinar. & juxta quòd docuerat ipse Garc. p. 8. c. 3. n. 3. modus vacationis expressus non videatur causa taxationis; sicut nec in Papa, quando providet motu proprio: pro quo postremo citat Franc. etsi contrarium sit, nempe procedat c. susceptum. in executore seu Commisario Papæ; sicut etiam in legato, utpote in quibus cadit subreptio) C. Luca de benef. d. 36. num. 20. Lott. l. 3. q. 7. à n. 54. juxta cap. susceptum; cujus dispositionem hac singulari ratione niti, ait Lott. nu. 5. quia expressio modi vacationis respectu certi beneficii, & unius personæ propter implicitam negationem alterius modi, habet vim restrictivam ad illum ipsum modum expressum; proinde que non possit capi vacatio ex diverso modo, quin detur contradictio in objecto: nam si quis narret beneficium vacare per obitum titii, constet autem, alium prius resignasse beneficium, impossibile est sustinere gratiam tanquam de vacante per obitum Titii; atque sic eleganter docuisse Abb. in c. significante. de rescrip. num. 6. & 7. sic itaque qui obtinuit provisionem de certo beneficio tanquam vacante per obitum certæ personæ, illud non potest capere per resignationem illius personæ. Lott. cit. n. 54. similiter si manderet alicui conferre beneficium vacans per ademptionem incompatibilis alterius, non potest ei conferri, quòd vacat per matrimonium contractum. Pirh. loc. cit.

2. Porro limitatur responsio variè à variis. Primò à Felin. in c. in nostro. de rescrip. Solva, Abb. & c. apud Garc. l. c. num. 84. ut procedat in materia odiosa (qualis est impetratio beneficiorum) non verò procedat in materia non odiosa; sed in ea veniant omnes vacationes; licet exprimat tantum vacatio per mortem: quam tamen limitationem sublimitat seu distinguit Garc. l. c. à n. 84. hoc modo; quòd in literis ad beneficia, quæ ambitiosa reputantur, expresso uno modo vacationis non venit alter: item aliàs, etiam in dispositione hominis, dum verbum vacatio profertur ab homine, expresso uno modo non venit alter; etiam si materia non sit ambitiosa, seu odiosa, sed favorabilis: pro quo citat Franc. Gigas. & c. nisi fortè fieret expressio, seu mentio de morte in casu, ubi eundem effectum operaretur mors civilis, quem naturalis: æquipa-

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

rantur enim tunc, si materia sit favorabilis, mors civilis & naturalis; adeò que tunc expresso modo vacationis per mortem naturalem, veniret & vacatio per mortem civilem. Garc. n. 86. In dispositione verò juris, dum exprimitur certus modus, ut per mortem, etiam in materia odiosa veniant alii modi, dum militat in iis, ac in modo expresso, eadem ratio; secus si non militat eadem ratio.

3. Secundò limitatur à Felin. & Selva apud Garc. l. c. n. 10. quòd dum communis opinio est, quòd vacet beneficium uno modo, nempe illo, qui solus expressus est, excusetur impetrans (dum is est unicus non habens competitorum, qui impetravit idem beneficium, etsi posterius ex alio capite; quique se opponat ante completum negotium, hoc est, ante adeptam possessionem) & impetratio non vitietur; etsi beneficium non vacet illo modo, qui expressus est. Verum hanc limitationem Garc. n. 11. ait intelligendam, dum vacatio exprimitur ex persona illius, qui communiter reputabatur verus beneficiarius: de cetero communem opinionem non excusare impetrantem, si reverà beneficium non vacavit modo expresso.

4. Tertiò limitatur ab eisdem Felin. Selva. & Mand. ad reg. 30. q. 7. n. 22. Menoch. de arbit. l. 2. cas. 201. n. 105. apud Garc. l. c. n. 15. ut procedat, nisi aliud appareat de intentione mandantis seu concedentis Papæ; de qua intentione Papæ constare volunt Mandos. & Menoch. ex verisimili conjectura; ut si talis sit impetrans, cui concessisset Papa etiam vacans alio modo, quàm expresso. Verum id sibi displicere, ait Garc. n. 18. eò quòd vel sic dispositio c. susceptum, ferrè nunquam haberet locum; quoniam cui Papa concedit gratiam de beneficio vacante per unum modum, maxime difficiliorem, concederet ferè semper, etiam dum exprimeretur vacans per alium modum; cum non sit major ratio in uno, quàm in in alio: proinde ait Garc. n. 19. de hac intentione tunc constare, quando id ex aliquibus verbis literarum colligeretur; ut si scriberet motu proprio; ac præcipuè, si apponeret clausulam illam, sive alio quovis modo; hujus enim clausulæ præcipua vis est declarare intentionem Papæ non restringi ad unum illum vacandi modum expressum, sed extendi quoque ad quemcunque alium; ac ita salvari gratià ab obreptione inducta per expressionem certi modi vacationis. Lott. l. 3. q. 8. n. 61. & 62. Et hinc investus est stylus ampliandi gratiam per adjectam dictam clausulam, seu adjecti illa solet in impetratione beneficiorum. Lott. ibid. Chok. loc. cit. Barb. juris Eccl. c. 14. n. 77. Atque ita, dum in supplicatione expressus modus vacationis, & dum apponeretur dicta clausula præmissa, sive quovis alio modo vacet, comprehenditur omnis modus vacandi, sive directus sive indirectus, etiam accessorius. Paris. l. 8. q. 7. n. 134. Barb. l. c. n. 77. Chok. ad reg. 62. n. 20. citans C. Paris. cons. 33. n. 20. l. 3. Gemin. Castador. & c. Capit proinde dicta clausula etiam vacationem per privationem. Garc. loc. cit. num. 32. citans Moh. decis. 2. de sequest. Paris. & c. unde etiam resignatarius in virtute dictæ clausulæ potest capere beneficium tum vacans per obitum alterius, quamvis resignans nullum jus in eo haberet. Garc. n. 33. citans Paris. l. 8. q. 7. n. 64. & 120. Mand. de signat. grat. tit. de resign. Mohed. decis. 5. de prob. & c. plura de hac clausula quest. seq. illud circa illam hic observandum, quòd in provisionibus inferiorum col-

A 2 latorum

latorum non facile admitti solet dicta clausula, cadens in provisionibus Apostolicis. C. Luca, de benef. d. 37. n. 21. quamvis contrarium teneat Garc. p. 11. c. 1. n. 75. dicens verius esse, Episcopos & alios collatores posse in suis provisionibus uti dicta clausula quovis modo, ut omnis modus, quo possunt conferre, contineatur; cum non inveniatur prohibitum, citatque pro hoc Franc. in c. susceptum. n. 10. Cosmam. in pragm. sancta. tit. de causis. v. alio quovis modo. Pureum. decis. 181. l. 3. Rebuff. in addition. recent. n. 16. & c. idemque ait habere Lap. alleg. 78. n. 14. de patronis, addit etiam Garc. num. 76. verius esse, quod collatores Papae in inferioribus possint conferre, vacationis modo non expresso, & habere modum vacationis per expresso; citat pro hoc Rebuffum in concordatis. tit. forma mandati. v. innodatus. de Electoribus. & conf. 73. vide, quae hanc in rem dicuntur ab eodem Garc. n. 77. & 78.

Quaestio 6. An, & qualiter elidatur vis dictae clausulae: seu praemisso, seu alio quovis modo vacet?

1. **R**espondeo primò: haec clausula, etsi, ut dictum, comprehendat omnem modum vacandi ex persona expressa; non tamen comprehendit modum ullum vacandi ex alia persona non expressa, nisi addatur: aut ex alterius cujuscunque persona vacet. Chok. l. c. Garc. l. c. n. 22. citans Mand. ad reg. 19. q. 17. n. 4. & conf. 4. n. 17. Nav. in c. si quando. de rescrip. excep. 2. n. 3. Menoch. ubi supra n. 107. & 122. Paris. de rescrip. l. 8. q. 7. n. 65. addit tamen Garc. n. 23. contrarium, nempe quod dicta clausula propter verbum vacet comprehendat quoque modum vacandi ex alterius persona non expressa, & pro hoc citat Mohed. decis. 2. de Offic. deleg. n. 2. Paris. ubi ante n. 126. Idem sentire videtur Lott. l. c. n. 66.

2. Secundò: dicta clausula comprehenditur solum modus omnis vacandi de praesenti, non autem de futuro. Garc. n. 25. citans Mand. cit. q. 17. n. 13. Caputaq. decis. 256. p. 2. Paris. ubi ante, n. 133. contra Sarnens. ad reg. de infirmis. q. 34.

3. Tertio: si datus fuit dispositivè certus modus vacandi, vi dictae clausulae non venit alius, sed ea restringenda ad istum modum, ita ut ad validitatem gratiae in alio modo vacationis non suffragetur, & impetrans non possit capere ex aliis modis vacantia. Barb. l. c. n. 79. Lott. l. c. n. 65. citantes Casar. de Grass. decis. 14. de preb. n. 8. Garc. l. c. n. 34. juxta decis. Rotae in Callagur. Thesauraria. 11. Januarii. 1578.

4. Quarto vis illius clausulae manet elisa ex contraria forma literarum, dum in illis Papa restringit gratiam ad unum aliquem certum modum vacandi. Lott. loc. cit. n. 64. contra Simonet. de rescrip. q. 61. n. 4. adeò, ut hac in re nihil attentius consideretur, quam forma ipsa literarum in restringenda vel amplianda hujusmodi clausula: quia sicut in impetrationibus certo modo consuevit restringi, seu elidi per dispositionem, ita in aliis consuevit ampliari, non solum respectu modi, sed etiam personae, & effectus resultantis ex vacatione expressa Lott. n. 66. operaturque ampliatio haec in tota sua activitate, nisi vitium intrinsicum habeat; quia videlicet per dolum vel fraudem fuit extorta contra intentionem Papae, quod tunc arguitur, ubi modus expressus omni modo est falsus; quippe hoc casu, ne proprius dolum impetranti patrocinetur, tota gratia corruit. Lott. n. 67. siquidem hujus clausulae

usus non fuit excogitatus ad fovendam malitiam & fraudem, sed ad excusandam simplicitatem, & probabilem credulitatem ex communi reputatione, quando non potest dici profusus falsum id, quod narratum fuit, si aliquo primordio veritatis nitatur. Lott. n. 68. & 69. citans Barb. in Collect. ad c. susceptum. n. 14. & Riccium in Collect. 355. ad finem definit. 4. n. 9. Hinc jam non licet provisio, dum arctatur justificare gratiam, vi hujusmodi clausulae recurrere ad quemcunque vult vacationis modum, sed tunc demum, ubi justificavit saltem de facto modum narratum; quia ubi vacatio narrata non apparet justificata, saltem de facto, gratia est obreptitia, ac proinde frustra tunc recurritur ad clausulas ei infertas, quae cum ipsa corruunt. Lott. n. 70. & 71. Garc. loc. cit. n. 36. ubi etiam, quòd illa duo bene stent simul, quòd beneficium vacet alio modo quam narrato, & tamen vacatio narrata possit justificari, saltè de facto; quia ille, ex cujus persona vacatio narratur, habebat possessionem seu jus aliquod in beneficio; praemissa autem hujusmodi justificatione de facto intrat effectus dictae clausulae, nec attenditur contradictio, ita ut, qui fuit provisus tanquam de vacante per resignationem, non impediatur capere vacans per obitum ejusdem personae, & è contra. Lott. n. 72. citans Rotam decis. 341. num. 2. l. 3. p. 3. divers. & decis. 309. n. 2. in recent. & Mohed. decis. 2. n. 1. de Offic. deleg. 5.

Denique dicta clausula simpliciter concepta, seu nullà factà mentione alicujus reservationis, non capit modum vacandi, ex quo resultat reservatio, & praecipue reservatio major, nempe per obitum in curia. Lott. l. c. n. 76. citans Rebuff. in pr. in forma signaturae. v. affectum. versu. 1. Simonet. de rescrip. q. 14. Mand. ad reg. 19. q. 17. & 8. Ro. de Falcon. de rescrip. q. 4. effectu 4. contra Sarnens. ad reg. de infirmis. q. 34. in principio. Paris. l. 8. q. 7. n. 131. & 132. adeòque ut & ipse modus vacationis comprehendatur ex stylo curiae, adjicitur & adjici necesse est hanc similemve clausulam: seu quovis alio modo, etiamsi ex illo quavis generalis reservatio, etiam in corpore juris clausula, resultet. vel: non obstante quacunque reservatione, etiam clausula in corpore juris. Lott. n. 77. Barb. ad c. susceptum. n. 8. & 9. ubi tamen illud observandum, quòd ubi resultat reservatio ratione mensis, non possit capi vacatio per obitum, nisi facta sit expressa mentio de mensè, propter regulam mensium Lott. l. c. n. 70. citans Pureum. decis. 3. super reg. mensium. & Rotam decis. 309. n. 3. p. 2. recent. quòd si autem facta fuit mentio reservationis per dictam clausulam, seu quovis alio modo, absque eo, quòd adjiciantur cetera, venit omnis reservatio, seu vacatio omnis, qualiscunque demum ex ea resultet reservatio, praeterquam vacatio apud Sedem seu in curia; quòd haec specialem requirit mentionem. Garc. loc. cit. num. 27. & 28. citans Franc. in c. 2. de preb. in 6. Simonet. cit. q. 4. n. 15. & q. 73. n. 1. Gonz. gl. 13. à n. 55. contra Mand. qui vult venire etiam tunc vacationes apud Sedem: & Barb. loc. cit. n. 77. ubi remittens ad seipsum tr. de clausulis. claus. 162. simpliciter ait, quòd per dictam clausulam: vel quovis alio modo: veniat quoque vacatio apud Sedem, & per resignationem. Proceditque id (nimirum quòd facta mentione reservationis per clausulam illam: vel quovis alio modo: veniat omnis reservatio) vel maxime, ubi adjicitur clausula: ac dispositioni Apostolica specialiter, vel alias generaliter reservatum existat: quae clausula in literis Apostolicis apponitur, quando facta fuit mentio dispo-

dispositivè, id est, purè & determinatè alicujus reservationis, & non exprimitur detentor, seu intrusus; dum aliàs solum dicitur ac dispositioni Apostolica specialiter reservatum existat. Garc. n. 30. & 31.

Questio 7. Qualiter verbum vacare usurpatum in hoc vel illo tempore comprehendat quoque alia tempora?

Respondeo primò: usurpatum in præsentibus, quandoque etiam comprehendit futurum; ita ut beneficium nunc vacans dicat etiam in futuro vacare, sive vacaturum, & comprehendatur his terminis beneficia vacatura. Gonz. ad reg. 8. §. 5. proem. n. 64. Et è contra usurpatum in futuro comprehendit & præsens, ita ut verbum vacabit capiat etiam beneficium vacans, sic v.g. ex quo beneficium vacat tempore datæ regulæ 8. ab illo puncto vacabit etiam in futurum, Gonz. n. 65. citans gl. in Clem. 1. de Concess. præb. v. notitia. Milium in repert. v. verbum futuri temporis. Felin. in c. ad hæc. de rescrip. n. 2. Old. conf. 310. n. 4. Item gl. 11. n. 50. & c. & sic verbum vacatura in materia reservationis capit tunc vacantia. Gonz. loc. cit. n. 66. item gl. 11. n. 52. citans Gloss. in cap. postquam. v. vacaturum. de præb. in 6. Gemin. Franc. & alios passim in cit. c. item Mand. in reg. 26. de vacaturis post promotionem. in proem. n. 3. & 4. Simonet. de reserv. q. 74. per tot. En. de Falcon. cod. tr. q. 4. effectu 13.

2. Secundò: usurpatum in futuro comprehendit quandoque præteritum, quemadmodum verbum erit interdum etiam præteritum, & non solum tempus futurum demonstrat, juxta l. verbum erit. ff. de verb. signif. & ibidem Mand. & verbum oportebit tam præsens, quam futurum significat, juxta l. verbum oportebit. §. fin. cod. tit. Gonz. cit. n. 64. quamvis contrarium his, nimirum quòd verbum vacaturum non comprehendat & præsens vacans ex Put. decis. 48. n. 4. l. 13. tradere videatur Gonz. cit. gl. 11. n. 77. quare in his observandum, quòd ait cit. gl. in Clem. 1. de concess. præb. v. notitia. apud Gonz. cit. §. 5. proem. n. 67. nimirum ante omnia considerandam esse mentem Papæ, ut sub verbo futuri temporis comprehendatur præteritum vel præsens, vel non comprehendatur.

Questio 8. An vacatio de jure tantum sufficiat ad hoc, ut beneficium provideri, & impetrari possit?

Respondeo primò: dum beneficium ipso jure vacat, ut ob promotionem vel ob crimen, potest illud statim (etiam ante sententiam declarationem criminis, & criminoso, vel promotio illud de facto adhuc occupante non citato; quia is jam amisit jus & titulum beneficii, quo ipso jure privatus est. Paris. loco paulò post cit. Pirh. ad rit. de Concess. præb. n. 27. citans Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 2. Gonz. gl. 15. §. 1. n. 39.) tanquam vacuum impetrari & conferri. Lott. l. 3. q. 8. nu. 24. (ubi, quòd supposita vacatione de jure, plenitudo resultans ex possessione alterius de facto non habeatur in consideratione ad effectum, ut sustineatur, vel corruat gratia, citat pro hoc Mand. in addit. ad Lap. alleg. 16. n. 1.) Barb. juris Eccl. l. 3. c. 14. n. 69. Rebuff. in pr. de modis amitt. benef. n. 52. Paris. l. 3. q. 1. n. 81. loquens de beneficii promoti ad Episcopatum. Gonz. gl. 15. n. 148. Garc. p. 11. c. 10. num. 23. Chok. ad reg. 8. n. 23. sic etiam patronus præsentare potest ad beneficium, quòd vacat de jure, licet

P. LENTON, Fori Benef. Tom. III.

non de facto. Gonz. gl. 15. §. 1. n. 43. secus, si beneficiatus per sententiam est privandus AA. iidem. sed neque, dum ipso jure vacat beneficium, possessio conferri potest alteri, eo, qui ipso jure illo privatus est, non vocato. Gonz. cit. §. 1. num. 40. Pirh. l. c. citans Sanch. l. 2. Moral. c. 26. q. 10. n. 12. Chok. loc. cit. quòd ipsum tamen intelligendum esse tantum de possessione coloratà, ita ut si possessio colorata non sit, possessor talis vocandus non sit; eò quòd qui non habet possessionem coloratam, non censetur possessionem aliquam habere, quæ in jure illo modo consideretur, ait Lott. l. 3. q. 8. n. 25. & 26. Et si agitur de beneficio reservato (quo casu possessio intrusi notorie est decolorata propter decretum irritans) executor rectè procedit ad traditionem possessionis, tali intruso non vocato, & habetur illa possessio velut infecta pro vacua simpliciter. Lott. ibid. num. 33. citans Garc. p. 10. c. 1. n. 3.

Questio 9. An sola vacatio de facto sufficiat ad effectum reservationis, potissimum de qua loquitur regula 8?

Respondeo affirmativè Gonz. gl. 15. §. 1. n. 73. ac pro hoc assert plurima a n. 45. Primò decis. Rota 8. de Elect. in antiq. in qua resolutum, quòd reservatio facta de beneficio, quòd obtinet, seu possidere, & detinere pergit Titius, postquam illo ipso jure privatus, capiat dictum beneficium, ex quo de solo facto illud obtinet; eò quòd verba illa, quæ obtinet, nò solum intelligantur de obtentione juris, sed etiam de sola obtentione facti; quemadmodum, dum mandatur interdicto supponi terra alicujus Domini, extenditur mandatum ad terram, quam Dominus ille tenet de facto, & non de jure, juxta Archidiacon. in c. sententia. n. 2. de sent. excommunicationis. in 6. Gonz. cit. n. 45. & 46. citans Simonet. de reserv. q. 5. n. 6. En. de Falcon. tr. eodem q. 4. principali effectu 18. Secundò: decis. Rota 12. apud Bilignet. de præb. n. 6. & 7. in antiq. in qua dicitur Papa declarasse, quòd si ipse reservaret, vel conferri mandaret beneficium, quòd obtinet Titius, non de jure, sed de solo facto, includatur in reservatione, quamvis de jure vacaret ex persona alterius. Gonz. n. 47. Tertio: quòd ad verificandam narrativam vacationis sufficiat, illam probare de solo facto, & quòd, ut Rota decis. 4. de permut. in novis, volenti permutare sufficiat probare, quòd compermutans beneficium possidebat de facto, & pro beneficiato reputabatur. Gonz. n. 49. & 51. Quarto: quòd in Clem. 1. ut live pend. probetur, quòd si duobus litigantibus super beneficio, uterque decedat, vacatio per obitum illius, qui decedit in possessione, nullà habità distinctione, an bonum jus habuerit, attendatur. Gonz. n. 54. Quintò: quòd ad effectum, quòd quis possit conferre, præsentare & c. attendatur solum, quis de facto possideat, non autem quis bonum jus habeat. Gonz. n. 57. Sextò: quòd verbum obtinere etiam verificetur in sola retentione de facto. Gonz. n. 58. similiter verbum vacant. verificetur in vacatione de facto, ut Gomez. Card. & c. apud Gonz. cit. n. 58. Et regula Cancellaria reservantes beneficia familiarium & officiarum Papæ locum habeant, & inter earum reservatio, licet verificetur vacatio de solo facto. Gonz. n. 59. citans Simonet. de reserv. q. 5. n. 4. 5. 6.

2. Atque ex his & similibus colligitur Gonz. n. 62. & 72. regulam 8. intelligendam etiam de vacatione de facto tantum, cum binarum limitatione:

A 3

Prima

Prima: ut non procedat hac doctrina, seu non sufficiat vacatio de facto ad effectum reservationis; quando is, per quem beneficiū vacat de facto, erat violentus occupator, vel intrusus; & de hoc evidenter constat, eò quòd ex quo talis detentio administratio juris caret, considerari non debet. Gonz. n. 94. Secundà ut tunc demum procedat hac doctrina, dum beneficium vacat de solo facto ex persona Tertijs; neque tamen jus seu titulus beneficii sit penes alium, præjudicaretur enim alijs juri hujus tertij, dum is impediretur, ne permutare possit, & uti jure suo, si purè tantum attendetur ad vacationem de facto: Papa autè etsi plenissimam habeat in beneficalibus potestatem; liberiore tamen habet potestatem in beneficio vacante, quam pleno, saltem ex mente sua; quia non præsumitur velle præjudicare juri alterius. Gonz. n. 73. & seq. citatis pro hac limitatione Belenzino de *subsid. caritat.* q. 122. nu. 8. Callad. *decis.* 2. num. 2. de *constitut. Mand.* ad regulam 3. q. 12. n. 6. & c. Veruntamen licet juxta hanc doctrinam verum sit, intrare regulam 8. seu beneficium esse reservatum, dum habens jus in illo absque possessione moritur in mense Ordinario, habens verò possessionem ejusdem beneficii absque vero titulo seu jure in illo moritur in mense Apostolico, dum pergit adhuc vacare idem beneficium de jure, seu si nemini adhuc interea collatum; & in tantum rectè dici in ordine ad reservationem considerari in hoc casu solam vacationem de facto; nihilominus & illud sequitur ex secunda hac limitatione, nunquam intrare reservationem illam, dum tantum de facto vacat; sed tunc, quando vacat de jure & de facto simul, licet non vacet simul de jure ex eadem personâ,

Quæstio 10. Qualiter vacatio, & modus vacationis sint exprimenda in impetratione & provisione beneficii?

1. **R**espondeo primò: post expositam per supplicante qualiter vacante in principio ipsarum precum positivè narranda vacatio, seu beneficium vacare per hæc verba: *cum vacaverit, & vacet ad presens*: eò quòd in hoc uno præcipuè consistat honestas gratiæ, tam ex parte supplicis, ne videatur captare mortem alterius, quam ex parte Papæ, seu concedentis gratiam; dum is jus unicuique suum integrum tanquam princeps optimus ex suo rescripto conservari vult, nec alicui præbere ansam ullam captandi mortem alterius. Lott. l. 3. q. 8. n. 1. & 2.

2. Respondeo secundò: licet olim necesse non fuerit exprimere vacationis modum; sed tantum vacationem in genere, factâ enim simpliciter mentione vacationis includebatur omnis modus vacationis juxta dicta superius. Chok. ad *reg.* 46. *Can-* cell. n. 6. citans Gemin. *inc. susceptum. de rescrip.* in 6. n. 10. neque modò inspectâ juris communis dispositione id necesse sit. Toud. *qq. benef.* p. 3. c. 130. n. 3. (dicens hanc juris communis dispositionem adhuc hodie observari in Gallia, ita ut ibi sufficiat exprimere in genere beneficium vacare, absque expressione certi modi vacationis) Barb. *juris Eccl.* l. 3. c. 14. n. 72. Lott. l. c. n. 9. citans Lap. *al-* leg. 6. n. 5. Staph. *de variis modis vac.* n. 5. Felin. *in c. in nostra. de rescrip.* n. 37. & c. contra Mand. nunc tamen vi dictæ regulæ omnino necessarium est, ut nedum vacatio, sed & certus modus aliquis vacationis exprimat, aliâ impetratio & provisio sit

nulla. Chok. *loc. cit.* Lott. num. 12. cum communi. Idque non solum in gratia, *neuris;* ut Rota *decis.* 24. *de rescrip. in novis.* Menoch. *de arbit. casu* 201. n. 101. Felin. *in c. in nostra. de rescrip.* n. 37. & José Selva. p. 3. q. 12. n. 21. quos sequi videtur Toud. l. c. n. 16. sed in quacunque gratia provisiâ. Lott. n. 13.

3. Respondeo tertio: dum plures sunt modi vacandi: ejusdem beneficii, sufficit exprimere unam. Chok. *loc. cit.*

4. Respondeo quarto: dicta regula 46. *Can-* cell. locum non habet, sive non est necessitas exprimendi certum modum vacationis, ubi providetur tanquam de devolutio; cessat enim hoc casu penitus ratio illius regulæ; quia Papa eo ipso, quòd positivè ei narretur devolutio, intelligit beneficium vacare de jure, in qua sola vacatione radicatur iustitia gratiæ; modus autem vacandi, in quo posset latere præjudicium ipsius Papæ, respectu reservationis vel affectiois, non mutatur per ipsam devolutionem. Lott. *loc. cit.* n. 143. Garc. p. 11. c. 1. num. 7.

Quæstio 11. An, & qualiter exprimendus mensis vacationis?

Respondeo: in omnibus gratiis beneficalibus narrari debet mensis vacationis, sub nullitate poenâ. *vi reg.* 8. *Can-* cell. Gonz. *gl.* 32. n. 1. & seq. Lott. l. 3. q. 8. n. 79. ubi: quòd, ubi resultat reservatio mensis, non possit capi beneficium ex vacatione per obitum, nisi facta sit expressa mentio de mense. Et dicta mentio dispositiva faciendâ est ad unguem pro forma substantiali, ita ut nec variari vel immutari possit, aut per aequipollens suppleri. Gonz. *loc. cit.* n. 17. ex *Mand. de signat. gratia.* §. *provisiones.* col. 7. ve ùm de hac materiâ fusè factis, ubi explicavimus dictam *reg.* 8.

Quæstio 12. An, & qualiter narranda non vacatio seu plenitudo beneficii de facto?

Respondeo: exprimenda quoque, seu narranda hac plenitudo, ubi nimirum vacante beneficio de jure, illud non vacaret de facto, sed aliquis illud possideret. *c. cum nostris. de Concess. præb.* ubi: quòd impetratio facta de beneficio, quòd vacabat de jure per obtentionem secundi incompatibilis, non tamen de facto, quia temper erat occupatum, est subreptitia, ex quo non fuit facta mentio de possessione, seu detentatione. Gonz. *gl.* 15. §. 1. n. 9. & n. 65. ubi addit rationem; quia ista taciturnitas poterat forte retrahere Papam, vel saltem tardiore reddere super concessione gratiæ. Quod tamen intelligendum de possessione colorata (qualis quoad præsens punctum reputatur ea, in qua datur instantia possibilis tituli validi, etiam ex dispensatione. Lott. *loc. cit.* n. 34.) secus videtur de possessione notoriè decoloratâ. Lott. n. 38. ubi quòd taciturnitas coloratâ talis possessionis inducat subreptionem gratiæ factæ tanquam de vacante secundum unum intellectû, qui communis probari videtur per DD. *in c. cum nostris. de Concess. præb.* præcipuè Jo. And. n. 16. Anchar. n. 7. Card. n. 9. Butrio. n. 9. & 13. veruntamen Lott. n. 39. id (nimirum quòd gratia ex dictâ taciturnitate reddatur obreptitia) referendum ait, non ad eam partem gratiæ, quâ Papa providit, seu defectum urgentem ex hac taciturnitate non respicere substantiam gratiæ in articulo provisionis, ad eoque ipsam provisionem contra hunc defectum sustineri, quòd ait non advertisse AA. scribentes *in cit.* 6.

cum nostris, sed ad illam partem gratiæ, quæ dantur executoribus (datio enim hæc pars est gratiæ, juxta c. si super gratia, de off. deleg. in 6. cuius contrarium sentire videtur Garc. p. 10. c. 1. n. 70. & 73.) color siquidem ille possessionis non attenditur, nisi in ordine ad hunc effectum, ut mediante citatione possessoris ille excuriatur per executores, priusquam procedatur ad ipsam executionem. Lott. nu. 40. illud namque poterat movere, vel removere Papam in dandis executoribus sub una potius, quam sub aliâ formâ, ne alioqui præcisè jubendo videretur velle de sua possessione iustum possessorem deici. At non potuit movere vel removere in providendo; quia cum provisio fiat ex suppositione vacationis de tempore gratiæ, si suppositio hæc vera, est licet decuriatur color, & sic maneat nuda possessio de facto; utriusque hæc non est tanti, ut videatur movere potuisse Papam, quod minus gratiam faceret. Lott. n. 41. citans Imol. in cit. c. cum nostris, n. 23. a: queita hodie dum coloratæ possessionis mentio omiſſa nullus est considerationis in ordine ad causandam nullitatem gratiæ: patet ex ipsâ formâ executorialium; quæ sive expediuntur sub forma hujus necessitatis expressivâ per clausulam: *amoro quolibet illicito detentore*: quæ clausula implicat mentionem possibili coloratæ possessionis alterius. Lott. n. 44. & 45. citans Rotam in Cöloniensi. Canonico. 20. Maji 1602. Anchar. Calder. & c. in cit. c. cum nostris, quin & ad tollendum omnem scrupulum usu receptum esse, ait Lott. num. 50. ut inter alias clausulas generales, quæ apponuntur in supplicationibus, hæc quoque ingeratur: *ut dicti defuncti, & aliorum quorumcunque provisiones, concessionis, institutiones, collationes & possessiones pro expressis habeantur &c.* quæ clausula vim habet expressivam coloratæ possessionis: sic quoque ait Gonz. gl. 15. §. 1. n. 67. hodie in omnibus literis apostolicis apponi plures clausulas, quæ suppleant defectum dictæ taciturnitatis; nempe clausula: *dummodo non sit alteri jus questum*: nec non clausula: *amoro quolibet illicito detentore*, ac propterea nemo soleat facere mentionem de intrusione alterius.

Questio 13. Qualiter vacatio narrata beneficium sit verificanda?

Respondeo primo: nisi beneficium vacet, ut narratum fuit, gratia nulla est; sive nihil concessum censetur. Lott. l. 3. q. 8. nu. 42. omnia enim narrata habent vim conditionis: *veris existentibus prænaratis*; adeoque nisi verificentur, ruit gratia. Gonz. §. 4. proem. n. 78. sic v. g. si dispositivè narratus modus aliquis reservationis, seu devolutionis, nisi verificetur, gratia est subreptitia; quia Papa fuit deceptus. Gonz. *ibid.* n. 76. & 77. citans quamplurimos; adeoque etiam, nisi verificetur vacare beneficium, prout narratum: quin & regula certa est, quod omnis narrativa, quamvis alias necessaria non esset, debeat verificari; cum sit pars gratiæ. Gonz. gl. 32. n. 57. citans Crescent. decis. 4. de Concess. præb. Mohed. decis. 8. de rescrip. Roman. cons. 32. nu. 2. Paris. cons. 130. num. 1. quod si tamen non assertivè, sed dubitativè per verba: *forſan, forſassis*, aut similia fuisset narrata vacatio, seu aliquis certus modus, non est opus verificare illum; cum enim per tales dictiones nihil affirmetur, non est necessaria verificatio illius, quod per tales dictiones asseritur, juxta l. in substantia. de vulg. & pupill. substitut. Gonz. gl. 32. n. 11. similiter necessaria non est verificatio narrativa, dum ad-

hibita fuit dictio: *asseritur*, v. g. dicendo: *vacavit in tali mense, vel per obitum, prout asseritur*: consideratur enim talis narrativa, ac si facta non fuisset. Gonz. loc. cit. n. 12. & 13. citans Cas. de Grassis. decis. 2. de probationibus. n. 4. Callad. decis. 4. n. 9. tit. cod. & c.

2. Respondeo secundò: vacatio tempore data verificari debet. c. cam. de rescrip. Paris. l. 8. q. 7. n. 146. & l. 12. q. 14. n. 26. citans Ferret. cons. 283. n. 18. Old. & c. Lott. l. 3. q. 8. n. 41.

3. Respondeo tertio: sufficit, vacationem narratam verificare de solo jure, ita ut per hoc vitetur subreptio. Gonz. gl. 15. §. 1. n. 65.

4. Respondeo quartò: sufficit etiam justificare vacationem de facto, eo modo, quo in literis narratur. C. Luca de benef. D. 75. n. 16. dicens hæc esse in beneficalibus propositionè receptâ. Tond. p. 3. c. 238. nu. 13. ubi: sufficit impetranti ex causa resignationis, quod modus vacationis expressus fuerit verus de facto, licet non esset verus de jure, eò quod v. g. qui provisus per collatorem Ordinarium, verè resignavit, quamvis jus non habuerit in beneficio resignato, & sic vacatio expressa esset de facto vera; sive ad verificandam narrativam vacationis in gratia beneficali sufficit, illam verificare de solo facto, licet non verificetur de jure. Gonz. gl. 15. §. 1. nu. 49. citans Crescent. decis. 9. de præb. Caputaq. decis. 407. p. 2. & plures Rotæ decis. ac præcipuè 9. num. 10. p. 2. divers. ubi dicitur: ad verificandam narrativam gratiæ sufficere probatio facti carentis adminiculo juris: & decis. 208. n. 2. p. 3. divers. ubi idem dicitur, sed limitatur; nimirum ut secus sit, si ageretur de inferendo perpetuum præjudicium Ecclesiæ, ut in casu de mutando statu Ecclesiæ. Gonz. *ibid.* n. 50. Garc. p. 11. c. 1. a. n. 36. ubi variis Rotæ decisionibus probat, quod ut vi clausulæ generalis: *vel alio quovis modo*: consequi quis possit beneficium ex alia vacatione, sufficit vacationis modum dispositivè seu assertivè expressum verificari seu probari, saltem de facto; quamvis idem Garc. num. 80. dicat, existimare se tanquam certum, in collatore Ordinario apponente clausulam: *seu alio quovis modo*: non esse necessarium ullo modo verificare modum expressum, nequidem de facto; eò quod in Ordinario non cadat subreptio, & modus expressus non videatur causa taxationis.

5. Respondeo quinto: quando plures modi vacandi a què dispositivè, sed ex eadem persona alternativè narrantur, satis est alterum, seu unum verificari. Lott. l. 3. q. 8. n. 14. Garc. p. 11. c. 1. n. 68. citans Mascard. concl. 1128. nu. 31. & plures Rotæ decis. in quibus dicitur, quod vacatio narrata non est necessario verificanda, quando gratia non est restricta ad illam, sed narrat etiam aliam vacationem, saltem in genere dicendo: *aut aliâ certo modo*: & ideo sufficit unum verificare, nam in alternis sufficit verificare unum juxta reg. *alternativis*. in 6. dum verò plures modi vacandi narrantur copulativè, omnes debere saltem de facto verificari, tanquam verius asserit Garc. loc. cit. n. 49. ex Aegid. decis. 734.

Questio 14. In specie, qualiter verificanda narratio mensis vacationis?

Respondeo: nisi verificetur, saltem de facto, vacatio in mense narrato capi non potest beneficium, etiam ex clausulis generalibus: *sive alio quovis modo*: Garc. loc. cit. n. 55. juxta decis. Achill. de Grassis. 264. sive 1. de præb. quia tempus adjectum

est causa taxationis, ut dicitur *ibidem* ex Old. *conf.* 330. Et Papa, vel ejus nuncius facilius provident in mensibus suis, quam quod velint gravare Ordinarios collatores: quin & sola narrativa vacationis in mense reservato seu Apostolico dispositivè facta operatur, ut omnis gratia & ejus clausula restringantur ad reservationem; & non valet provisio, nisi verificetur reservatio, ita ut nequeat etiam suffragari clausula: *vel alio quovis modo*: utpote quæ tunc restringitur, nec contradicatur expressis. Gonz. §. 4. *proam. n. 77. & gl. 32. n. 9.* ubi: quod effectus narrandi mensis dispositivè sit, quod narrans præcisè teneatur ad reservationem illius, nec suffragentur clausulae generales, prout dicitur de devolutione dispositivè narrata, adeoque nisi probetur, corrumpunt clausulae generales, & non capiunt aliam vacationem; quia dispositiva expressio facit restringi gratiam ad illum modum vacandi.

2. Proceditque id ipsum non tantum, quando beneficium vacasset in mense reservato (quo in casu contra Gonz. dictum fuit aliàs debere fieri mentionem mensis) nec aliàs esset reservatum alià reservatione. *Garc. cit. c. 1. n. 5. juxta decis. Rota in Tolentan. Canon. 24. Febr. 1552.* sed etiam dum expressus & narratus fuit mensis citra necessitatem eum exprimendi v. g. quando beneficium aliàs, quam ratione mensis reservatum erat: etsi enim tunc necesse non erat exprimere mensis, quia tamen illum expressit, tenetur verificare juxta *decis. Rota immediate ante cit. & aliam in Sutrina Parochial. 8. Junii. 1588.* apud *Garc. n. 59.* Item procedit (nimirum quod verificari debeat dispositivè narratus vacationis mensis reservatus) etiam si non daretur concursus alterius provisi ab Ordinario, vel ab alio prætendente ad se spectare, qui se opponeret. *Garc. n. 63. Gonz. gl. 32. n. 55. Rota apud eisdem in una Cordub. beneficii. 2. April. 1559.* tenente contrarium; eò quod, dum Papa in literis facit mentionem de mense vacationis, v. g. per obitum, id facit tum respectu Ordinarii, ne illi irrogetur injuria, tum respectu *regulae*, requirentis expressionem mensis, adeoque non apparente provisione Ordinarii, cum per expressionem mensis sit satisfactum *regulae*, videtur Papæ intentioni satisfactum; cum ipse voluerit conferre beneficium, quomodocunque vacaverit. *Gonz. gl. 11. n. 106. & gl. 32. n. 54.* quamvis, ut addit *Garc. cit. n. 62.* idemque tradit *Gonz. gl. 11. n. 104.* opus tum non sit plenà justificatione seu probatione, sed sufficiat semiplena; cum non agatur tunc de præjudicio alterius, neque Ordinarii providentes, neque ab eo provisi: & provisio Papæ tunc valere potest non solum ex capite reservationis, sed etiam ratione preventionis, quod idem admittit *Gonz. gl. 11. nu. 99.* dum agitur de levi præjudicio.

3. De cetero, verificatio & probatio vacationis narrati mensis debet esse plena & concludens; dum agitur de probanda vacatione in certo mense ad effectum reservationis; cum tunc agatur de gravi præjudicio tam collatoris Ordinarii, quam provisi ab illo; utpote qui, constituto de contingentia vacationis in mense reservato, aliave reservatione ob alium certum modum vacationis, erit privandus. *Gonz. cit. gl. 11. n. 100.* citans *Ferret. conf. 2. nu. 13. vol. 1. Bald. conf. 68. nu. 1. l. 3.* (ubi, quod quando agitur de excludendo aliquem à possessione, non sufficit probatio obitûs per famam, sed debet esse plena.) *Cresc. decis. 4. de prob. num. 2. & Rota in Bispal. beneficii. 12. Martii. 1603.* neque in hoc

casu, nimirum talis præjudicii, relevat aliquid, quod Papa narraverit reservationem in Brevis, si aliàs non probetur, *Gonz. gl. cit. num. 102.* citans *Lancell. de arrent. p. 2. c. 4. in pref. n. 508.*

4. Limitatur tamen hoc ipsum; nisi vacatio esset difficilis, ut contingit, dum quis mortuus in mari, vel inventus mortuus in sylva; tunc enim sufficit minor probatio de mense reservato vacationis. *Gonz. cit. gl. 11. nu. 103.* præter alias *Rota decis. citans etiam 731. p. 2. divers.* ubi etiam declaratur, qualis probatio in tali casu sufficiat, de quo vide dicenda à nobis §. seq. Limitatur secundò; dum adest aliquis intrusus non docens de titulo; tunc enim minor sufficit probati. *Gonz. loc. cit. n. 107.* citans plures *Rota decis.* Tertio dum gratia non fundatur tantum in reservatione, sed etiam potest sustineri ex alio capite; puta, quia Papa prævenit Ordinarium collatorem; tunc enim necessaria non est plena probatio mensis narrati, quamvis ad sit intrusus, & doceat de titulo Ordinarii. *Gonz. loc. cit. n. 110.* citans *Rotam. decis. 46. nu. 1. juncto n. 3. p. 2. divers.* & in una *Placentina Canon. 1. Martii. 1599.* Quarto (quod tamen timide & sub dictione forsan tradit. *Gonz. nu. 111.*) dum gratia principalis in omnibus aliis fuit verificata; tunc enim etsi probatio quoad mensis vacationis reservatum non sit omnino plena, debet sustineri: citat pro hoc *Rotam in Calagurit. beneficii 22. Martii. 1602.* addit tamen *Gonz. n. 112. in fine;* se non audere recedere à regula generali, & putare se, adhuc non sufficere probationem non plenam vacationis in mense reservato.

Questio 15. An, & qualiter, etiam independenter à narratione vacationis factè, probanda sit vacatio in ordine ad hoc, ut beneficium impetrari possit?

1. Respondeo primò: vacatio, etiam simpliciter considerata, non præsumitur nisi probetur. *Gonz. gl. 15. §. 2. n. 47.* citans *Bellam. decis. 349. n. 1.* probatur autem etiam per solam famam seu alias semiplenè; quia non agitur de magno præjudicio; quia si is, per cujus obitum, vel contractum matrimonium dicitur vacare, vivit, vel non contraxit matrimonium, collatio erit nulla, & ipse retinet suum beneficium, *Gonz. ibid. n. 75.* citans *Malc. de prob. concl. 1075. n. 1. &c.*

2. Respondeo secundò: tempus verò vacationis quoad effectum reservationis est plenè probandum. *Gonz. loc. cit. n. 76.* *Corrad. in pr. benef. l. 3. c. 6. n. 48.* licet enim Papa, ubi Ordinarius collator non habet alternativam, habeat menses 8. adeò; duplo plures, quam Ordinarius, & vel hinc facilius & verisimilior sit vacatio in uno ex 8. mensibus Apostolicis, quam in aliquo ex 4. Ordinariis. *Gonz. gl. 11. n. 36.* non tamen, non solum non præsumitur reservatio ratione mensis, seu contingit vacatio in mense Apostolico, sed etiam concludenter probari debet, ut provisi à Papa obtinere possit. *Gonz. n. 37.* citans *Put. decis. 266. n. 3. l. 4.* *Rotam, decis. 46. n. 3. p. 2. divers.* quia Ordinarius & provisi ab eo fundat intentionem suam in jure communi, juxta *C. ex frequentibus. de institut. & dicta à nobis aliàs.* Et sublata reservatione *regul. 8.* Episcopus possit providere liberè in omnibus mensibus, consequens est, quod provisi ab Ordinario aliud nihil probare teneant, nisi anterioritatem suæ collationis in jure communi fundatam, & quod

quod onus probandi reservationem ratione mensis spectet ad provivum Apostolicum, fundantem se in vacatione in mense Apostolico. Gonz. *ibid.* n. 38. & seq. unde etiam habens facultatem providendi beneficia reservata ob vacationem in mense Apostolico, seu reservato in aliqua diocesi vel urbe, ad hoc, ut valeat ejus provisio, tenetur probare vacationem contigisse in mense Apostolico, aliàs excluditur provivus ab illo. Gonz. n. 42. citans Put. *decis.* 35. l. 1. & additionem ad Simonet. *tr. de reserv.* q. 3. n. 6. vide dicenda inferius, ubi de probando obitu narrato.

Questio 16. Qualis debeat esse vacationis notitia in ordine ad hoc, ut censeatur elapsus terminus, datus ad presentandum & conferendum?

R Espondeo: debet esse indubitata; ubi enim tractatur de puniendo negligentia alicujus, non sufficit scientia presumpta, etiam ex eo, quod publicum est. Lott. *l. 2. q. 6. n. 24.* citans Put. *decis.* 142. n. 2. l. 1. Lap. *alleg.* 78. n. 12. Et quatenus autem hæc scientia vacationis pendet ex arbitrio iudicis, is in statuendo desuper considerare debet qualitatem beneficij, modum vacationis, locorum distantiam, & ex his omnibus arbitrari scientiam, vel ignorantiam vacationis. Lott. *loc. cit.* n. 25. citans Jo. And. *in c. ex parte, de concess. præb.* n. 2. Abb. *in c. diversitatem. tit. eod.* n. 7.

Questio 17. An vacatio inducatur ex persona habente solum jus ad beneficium?

R Espondeo negativè. Gonz. *gl.* 15. §. 2. à nu. 2. Lott. *l. 3. q. 8. nu. 132.* citans Vitalin. *in Clem.* 1. ut *lit. pend.* nu. 47. Put. *decis.* 144. nu. 1. l. 1. Et siquidem, ut desumatur vacatio ex parte personæ, oportet ex parte ejusdem personæ fuisse plenum, quale non dicitur nisi respectu illius personæ, cui de eo facta est canonica institutio. Lott. *cit.* n. 132. juncto n. 16. sic v. g. dum presentatus ante institutionem, electus ante confirmationem moritur in curia, non intrat reservatio, AA. iidem. Paris. *de resign.* l. 7. q. 1. n. 85. ubi: quod si electus talis moriatur in curia Rom. per ejus obitum non vacat beneficium, neque in curia, neque extra illam, sed per obitum primi; per electionem enim vel presentationem, cum non acquiratur jus perfectum, non dicitur plenum beneficium, nec extincta prima vacatio, sed adhuc vacat beneficium ut prius, & ideo non vacat per obitum electi, vel presentati. Gonz. *loc. cit.* citans *gl. fin. v. collatio. in c. penult. de præb.* in 6. Rot. *decis.* 6. n. 2. de elect. *in novis. Navar. conf.* 17. de celebratione miss. n. 2. Covarr. *in qq. pract.* c. 36. nu. 7. Pavin. *de post. cap. sede vac. præl.* 7. n. 16. Et licet eo momento, quo defungitur electus vel presentatus, redintegretur tempus datum electoribus ad eligendum, & patronis ad presentandum, juxta *c. si electio. de elect.* in 6. & ad hoc reputetur quasi nova vacatio, ut Rota apud Put. *cit. decis.* 194. ad finem. attamen in effectu nihil profus de novo vacat de jure vel de facto, juxta Seraph. *decis.* 1446. à num. 1. & 2. & Rotam *in Aquitanens. Prioratus.* 21. Febr. 1625. Lott. *loc. cit.* n. 133. Similiter dum is, cui collatum beneficium, moritur ante ejus acceptationem, non vacat beneficium ex persona illius. Lott. n. 137. Gonz. nu. 6. citans Old. *conf.* 57. durare siquidem pergit prima vacatio, cum per collationem, donec absens

illam ratam habuit, jus in beneficio, ut suum dici valeat, non tribuatur, juxta *c. si tibi absenti. de præb.* in 6. Gonz. *loc. cit.* & provisio consumens præcedentem vacationem non aliter effectuatur, quam si concurrat consensus provivi. Lott. nu. 139. Idem statuendum, dum moritur is, qui habuit gratiam seu mandatum simplex de providendo in formâ dignum. Gonz. *loc. cit.* n. 1. & plenius nu. 56. Lott. n. 138. citans Rotam *in Burgenf. Canonic.* 28. April. 1597. Cum enim eâ formâ nondum verificatâ & executâ, ex persona impetrantis possit contingere, ut is propter incapacitatem & insufficientiam rejiciatur, non potest videri interea jus illi quod quaesitum in beneficio, adeoque ex persona illius induci vacatio. Lott. *cit.* n. 138. Adde quod forma dignum (sub qua dantur literæ pro his, de quorum habilitate nullum Papæ exhibetur testimonium) non dat provisionem, sed mandatum de providendo, & inter eam & provisionem est differentia, qualis est inter venditionem, & promissionem de vendendo, quæ promissio nulli dominium transfert. Lott. n. 139. & 140. ex Cassad. *decis.* 1. n. 6. ut *lit. pend.* Idem est in cæteris casibus, in quibus acquiritur solum jus ad beneficium, quorum decem assignant AA. Gonz. *loc. cit.* n. 1. qualiter autem inducatur vacatio ex persona commendatarii perpetui, qui non tantum jus in beneficio habet, vide *quest. seq.* Porro inducitur vacatio ex persona habentis jus tantum ad beneficium, non tantum in ordine ad effectum, ut intret reservatio reg. 8. sed etiam quo ad alios effectus, & in specie etiam in ordine, ut intret reservatio regula 3. & 31. et si in dictis regulis apponantur verba illa: seu ad qua jus eis comperit, vel compererat. Gonz. *cit.* §. 2. nu. 4. citans Mand. *in reg.* 3. & 81. q. 13. & Rotam *decis.* 427. n. 4. & 5. p. 1. *divers.* contra An. de Falcon. *de reserv.* q. 4. effectu. 47. n. 1. & n. fin. Et.

Questio 18. An, & qualiter induci & concurrere possit duplex vacatio, præcipuè ex eadem persona?

1. **R** Espondeo primò: impossibile est ex una, eademque persona duas induci vacationes. Lott. *l. 3. q. 15. n. 8.* & beneficium, quod vacat ex persona unius, non potest ex eadem persona rursus vacare, non superveniente post primâ vacationem novo titulo. Paris. *de resign.* l. 12. q. 14. nu. 35. Gonz. *gl.* 15. n. 145. ubi: quod si beneficium vacavit ex uno capite, non potest postmodum vacare ex alio sequente (intellige respectu ejusdem personæ) cum fuerit jam jus totum ab illa abdicatum aut ablatum, & consequenter ex sequente capite nihil potest vacare; cum tunc nihil juris amplius habuerit in beneficio. militat enim hic communis regula: quod prima vacatio impediatur sequentem. *c. susceptum. de rescrip.* in 6. Lott. *cit.* nu. 8. & 9. 14. n. 62. eod. l. 3. Gonz. *gl.* 15. nu. 144. sic, v. g. dum quis, postquam ipso jure privatus est beneficio ob contractum matrimonium vel crimen; antequam dimitteret possessionem beneficij illius, moreretur, beneficium illius, quod jam vacaverat per admissionem criminis, vel contractum matrimonium non vacat denuo per obitum illius. Gonz. *loc. cit.* num. 143. nisi forte vacatione de facto, de quo hic non quaeritur; sed solum petitur, utrum duplex vacatio ejusdem generis, v. g. dum utraque est vacatio de jure, concurrere possit.

2. Sic dum infirmus resignans moritur ante vigesimum

gesimum diem post factam resignationem, non datur duplex vacatio, una ex resignatione, altera ex obitu resignantis, sed una tantum per obitum. Lott. l. 3. q. 15. n. 20. citans Sarnen. in reg. 18. Cancell. Seu in reg. de 20. seu de infirmis. q. 35. Put. decis. 105. n. 2. l. 2. sed neque in hoc casu dici posse, dari resignationem unam veram, nempe per resignationem, & alteram fictam ex principis decreto; nempe per obitum talis resignantis ante vigesimum diem, probat *ibid.* Lott. a. n. 9. ex eo, quod impossibile sit non tantum in naturalibus, sed & civilibus cum fictione (quæ nullum habet aliud subiectum, quam assumptum indubitata falsitatis pro veritate, ut liquet ex ejus definitione apud Bart. in l. *stis*, qui pro emptore. n. 21. & Jason *ibid.* n. 168. de *usucap.*) concurrere posse ipsam veritatem; adeoque ut Lott. *nu.* 14. si in hoc casu sustineatur actus resignationis, adeoque ex ea secuta vera vacatio, non datur terminus habilis pro inducenda fictione vacationis per obitum; cum fictio, tamen contra veritatem intendatur perpetuo, versetur nihilominus circa possibilita, ut Alciat. de *presumpt.* p. 1. in principio. n. 2. & Menoch. *tr. cod.* q. 8. n. 7. & 32. vide de his pluribus Lott. l. 6. a. *nu.* 30. & dicenda à nobis infra.

3. Sic ex obitu commendarii etiam perpetui (tamen in perpetuo concedatur jus percipiendi redditus, illosque vendendi in usus proprios, & sic videatur commenda hæc fortiri vim provisionis; & licet videatur adhuc titulus imperfectus, imperfectio tamen illa non consideretur respectu plenitudinis ipsius beneficii, quod jam detinetur ab eo ex titulo Canonico, sed respectu cuiusdam plenioris provisionis retentæ in mente Papæ commendantis beneficium. Lott. l. 3. q. 8. n. 126. & 128.) aut aliàs ex cessatione commenda non inducitur nova seu secunda vacatio de jure, sed antiqua quasi reviviscit. Lott. l. c. n. 123. & *nu.* 91. ubi: quod, quamvis beneficium commendatum per mortem commendarii ita vacare censeatur, ut impetrari possit, tamen quod pertinet ad personam commendarii id necessario referendum est ad vacationem de facto distinctam à vacatione de jure, quæ semper eadem est, quæ prius; citat pro hoc Put. *decis.* 22. *nu.* 4. & per tot. l. 1. quia tamen hæc vacatio juris ut prius respectu ipsius tituli conservatur, simulque datur ex persona commendarii vacatio de facto; per hoc non excluditur, quodominus ex cessatione ipsius commenda perpetua jam resultet vacatio solida, id est, tam de jure, quam de facto simul. Lott. *cit.* n. 123. Verum de hoc quoque alibi.

Questio 19. Qualiter consumatur vacatio?

1. Respondeo primo: non consumitur per provisionem in formâ *dignum* ante examen, & approbationem, seu executionem. Lott. l. 3. q. 8. n. 134. Tond. p. 1. c. 87. n. 21. & constat ex dictis paulo ante.

2. Respondeo secundo: neque consumitur per provisionem de facto, hoc est, illegitimam, & de jure nullam. Lott. l. 3. q. 20. n. 119. sic etiam non consumitur vacationem per presentationem, etiam subsecuta institutione (idem est de collatione) contra mentem fundatoris tradit Tond. *loc. cit.* n. 20. quidquid sit de eo, ut ibi Tond. num. cesset per talem provisionem vacatio in ordine ad tollendam reservationem. Sic etiam per provisionem apostolicam, v. g. factam per legatum ipso jure nullam, non consumitur vacatio. Tond. *loc. cit.* n. 23.

3. Respondeo tertio: neque per legitimam, seu

collationem de jure necdum acceptatam (idem est de electione ante confirmationem & presentationem ante institutionem, ut constat ex dictis paulo ante) sed, tum demum, ubi est acceptata collatio. Lott. l. 3. q. 14. n. 61. & plenius l. *cod. q. 1. n. 19.* Gonz. *gl.* 15. §. 2. n. 31. idque etiam ante capram possessionem. Gonz. *ibid.* citans Gomez. *ad reg. de triennali. q. 3. n. 2.* & Simonet. *de reserv. q. 55.* Put. *decis.* 146. n. 4. l. 2. & c. Item ante literarum expeditionem (etiam, dum ante eam moritur provisus) expirat prior vacatio per signaturam supplicationis (modò tamen subsecuta sit acceptatio, ut monet Lott. mox citand. n. 19. & seq.) Cum per hanc, tanquam Papæ rescriptum gratia sit perfecta. Lott. l. 3. q. 1. n. 16. citans pro hoc n. 18. Mand. *ad reg. 27. q. 13. n. 4.* Simonet. *loc. cit.* n. 11. Garc. p. 4. t. 2. n. 14. & c. accidens sic perpetuo sensisse Rotam, est Cancellaria opinetur contrarium. Gonz. *gl.* 15. §. 2. n. 32. subdens tamen n. 33. hæc intelligenda, quando supplicatio est registrata, & parti tradita; eò quod prius non detur jus aliquod considerabile quaesitum, & de facili possit talis supplicatio signata lacerari; citat pro hoc Gomez. *ad reg. de non tollendo jure quas. q. 20. in fine.* Paris. *de resign. & c.* & quidem expirat post dictam signaturam ante expeditas literas prior vacatio cum omni effectu, etiam respectu vinculi reservationis aut affectionis prius injecti beneficio. Lott. *loc. cit.* n. 17. ita ut, si provisus à sede Apostolica de beneficio reservato post signaturam & registratam supplicam decedat extra curiam in mense ordinario, possit Ordinarius collator de illo beneficio disponere. Gonz. *loc. cit.* n. 34. juxta dicta ab eod. *gl.* 15. §. 1. n. 34. Secus tamen dicendum, nimirum vacationem non consumi ex tali rescripto seu signaturâ, etiam securâ acceptatione & registratâ supplicâ, si in supplicatione (ut fieri solet, quando rescribitur, etiam pro præsentate in curia) adjecta esset clausula: & committatur in formâ *dignum*, live dum rescriptum esset in forma *dignum*, Lott. l. 3. q. 8. n. 141. citans Bellam. *decis.* 608.

4. Respondeo quarto: vacationem non consumitur per commendationem beneficii. Gonz. *gl.* 15. §. 2. n. 20. inferitur & constat ex dictis q. *precedente.*

5. Respondeo quinto: per unionem beneficii cum alio validam consumitur, seu extinguitur precedens vacatio, quin & tollitur in futurum. Lott. l. 3. q. 8. n. 85. & 86. per unionem siquidem ingreditur vacatio, & in consequens collatio, ita ut unioni nihil magis repugnet, quam suppositio status collativi. Lott. l. 1. q. 28. n. 164. & unitum beneficium nunquam dicitur vacare. Gonz. *gl.* 15. §. 7. n. 7. sed neque, si semel facta validè unio dissolvatur denuo, reviviscit prior beneficii vacatio, quæ vacabat ante unionem factam, utpote quæ jam semel consumpta est in perpetuum, non secus ac ipsum beneficium unitum absolute deductum ab esse ad non esse per dictam unionem extinctivam tituli beneficii. Tond. *cit.* n. 24. Lott. *cit.* q. 8. n. 88. sed quemadmodum per dictam dissolutionem unionis factæ in perpetuum confurgit novum, sed aliud beneficium, ut Felin. in *c. cum accessissent. de consuet.* n. 33. & auctores communiter in *clen. ultim. de rescrip.* Lott. l. 2. q. 8. n. 88. ita etiam confurgit nova ejus vacatio: contra, suppositâ & declaratâ nullitate dictæ unionis, perseverat semper prior seu antiqua vacatio. Gonz. *gl.* 15. §. 2. *nu.* 79. Lott. l. 3. q. 8. *num.* 87. Tond. p. 1. c. 87. *num.* 24. citans Seraph. *decis.* 1309. n. 2. sic quoque per unionem seu suppressionem beneficii, quæ non est in perpetuum

peritum, adeoque non extinctiva tituli, uti non extinguitur penitus beneficium, ita nec prior ejus vacatio; unde per dissolutionem unionis, seu revocationem talis suppressionis non creatur novum beneficium; ita nec nova consurgit ejus vacatio, sed prior potius, hoc sublato suppressionis temporalis impedimento, reviviscit: videtur manifeste inferri ex iis, quæ tradit Lott. l. 2. q. 8. n. 85.

Questio 20. In specie quâmdiu duret, seu per quid consumatur vacatio Sedis Episcopalis seu Abbatialis?

Respondeo: quamvis de jure communi desinat vacare per confirmationem, institutionem, seu provisionem à sede Apostolica factam. Gonz. gl. 15. §. 2. n. 80. citans gl. in clem. 1. ut lite pend. v. collatio. Pavin. de off. & poss. cap. sede vac. prælib. 7. n. 16. Felin. in c. cum Bertholdus. de rejudicat. n. 3. &c. ita ut per confirmationem, vel provisionem papalem acquiratur exercitium jurisdictionis ante apprehensionem possessionis. Gonz. ibid. n. 81. citans gl. communiter receptam in c. penult. de præb. in 6. v. collatio. Basilium. de elect. p. 3. c. 44. n. 4. Abb. in c. transmissum. de elect. nu. 2. & 3. hodie tamen non cessat dicta vacatio, donec literæ confirmationis, institutionis, aut provisionis Apostolicæ sint expeditæ & præsentatæ capitulo, seu conventui, cujus prælati sedes vacabat, ut expresse disponitur per extrav. injuncta. de elect. inter communes. Gonz. loc. cit. nu. 83. citans Rebuff. in pr. de Simon. resign. n. 31. & 40. ac nu. 84. subjungens juxta hæc debere intelligi DD. dicentes, quod literæ debeant esse expeditæ, ut non dicantur Ecclesiæ vacare, ac Episcopus possit administrare, licet de præsentatione literarum mentionem non faciant: licet enim simpliciter loquantur, quod nulla sit necessaria expeditio literarum, non tamen per hoc excludant transportationem, ostensionem, & præsentationem literarum, ex quo ad id probandum allegant cit. extrav. injuncta, quæ decretum irritans continet, & graves penas non solum contra utentes jurisdictione, sed etiam contra capitulum, & conventum admittentem ad possessionem, seu jurisdictionis executionem ante dictarum literarum præsentationem: sed de his plenius alibi, ubi de electi & confirmati potestate.

Questio 21. An, & qualiter vacent beneficia manualia & regularia?

Respondeo: beneficia manualia vacare per obitum: item vacare posse per resignationem, tradit Paris. l. 11. q. 3. n. 93. Vacare item ipso jure per amotionem seu revocationem ad autum conferentis illa, tradit ibid. Paris. & Gonz. gl. 15. num. 96. sicut & vacare beneficium de cetero non manuale per obitum Papæ, dum is contulit illud ad beneplacitum suum, tradit ibid. Gonz. nu. 93. Et beneficium aliàs ex natura sua perpetuum collatum per Papam ad certum tempus, vacare eo ipso termino elapso, asserit num. 94. Veruntamen in manualibus uti non datur verus titulus, ita non dari vacationem astruit Card. de Luca. de benef. d. 96. n. 18. citans pro hoc Greg. decis. 48. num. 5. & Rot. decis. 245. n. 3. p. 6. recent. quod tamen ipsum limitat n. 19. dum ait, intelligendum de vacatione vera & propria ad effectus juris, illum præsertim reservationis vel affectionis; de cetero namque improprie, ac largo modo ea dici vacare de facto per

per mortem naturalem vel civilem, vel per remotionem.

Questio 22. An, & qualiter vacet beneficium de mensa, beneficium unitum, & beneficium Ecclesiæ non numeratæ?

1. **R**espondeo ad primum: beneficia de mensa non sunt vacabilia, seu non dicuntur vacare, Lott. l. 3. q. 8. n. 88. citans gl. communiter receptam in Clem. unicam. de suppl. negl. prælator. & ibi Imol. n. 42. Card. n. 5. Vital. n. 101. & AA. passim. Gonz. gl. 5. §. 6. n. 64. & §. 7. n. 21. And. Vallens. de benef. l. 3. tit. 12. n. 2. ubi: quod beneficium vacare per obitum, fallat in iis beneficiis, quæ sunt mensæ prælati, vel dignitatis, vel capituli annexa, &c. Quia illa non vacant per mortem eorum, qui illis inserviunt: nam licet illis fructus concedantur, non sunt tamen proprie illorum Rectores & beneficiarii, sed veluti usufructuarii; quibus proinde mortuis ejusmodi beneficia tanquam usus fructus mensæ, cui unita sunt, consolidantur. Porro quæ dicantur proprie beneficia de mensa Prælatorum, Capitulorum, vel singularum dignitatum & præbendarum, vide apud gl. in Clem. unic. de excess. prælat. v. ad mensam.

2. Respondeo ad secundum: beneficium unitum nunquam dicitur vacare, Gonz. cit. §. 7. n. 7. citans Gomez. ad reg. de triennali. q. 8. n. 2. Paris. cons. 31. n. 10. vol. 4. Mand. ad reg. de infirmis. q. 10. n. 2. quod intelligendum de unito in perpetuum; quippe hoc mediante unione definit esse, seu ejus titulus extinguitur. Gomez. ibid. à n. 2. de quo nos alibi: de unitis verò ad tempus, siue unione non extinctivâ titulus dictum est supra, quod dissolutâ unione pergant vacare vacatione antiquâ. Stante autem illâ unione temporali, non videntur proprie dici posse vacare, nisi ad summum vacante principali beneficio, cui accessoriè unita, seu vacatione vacantis illius beneficii principalis.

3. Respondeo ad tertium: beneficia seu præbendæ Ecclesiæ receptivæ, seu non numeratæ (id est, in qua non est certus præbendarum numerus, sed secundum securitatem supercrecentiam beneficiarii crescunt vel decrescunt. Gomez. loco paulo post citando. n. 1.) Et si fiat vera beneficia, ut Gomez. ibid. n. 2. non sunt vacabiles. Lott. loc. cit. n. 82. citans c. dilecto. de præb. &c. ex parte. de concess. præb. Felin. in c. cum accessissent. n. 3. Gomez. gl. 15. §. 2. n. 19. & gl. 9. §. 3. n. 10. ubi: beneficia in Ecclesiis non numeratis nunquam vacant; sed confestim ut titularius decedit, supprimuntur, expirant, cessant, & esse desinunt juxta Tex. c. dilecto. de præb. & ibi AA. communiter, & in specie Imola. n. 7. Butrio. n. 8. Abb. n. 8.

Questio 23. Quâmdiu vacare possint aut debeant beneficia?

Respondeo primò: Ecclesiæ Cathedrales & regulares ultra trimestre vacare non debent; alia autem prælaturæ, dignitates & beneficia ad semestre, quod tempus eorum provisioni concessum est, c. 2. concess. præb. vacare possunt. Laym. ad c. ne pro defectu. de elect. n. 1. ubi etiam rationem hujus discriminis assignat; nimirum, quod beneficiarii, etiam Ecclesiarum collegiarum Prælati, spectato jure communi, non exercent jurisdictionem in Clericos, sed ea Episcopo competit; at verò regulares prælati, tametsi excepti non sint; jurisdictionem Ordinarium & generalem exercent

ercent in religiosos suos, saltem in causis spectantibus ad vota religiosa, observationem regulæ, & domesticam disciplinam, juxta. *c. ad aures. de temp. ordinat.* Porro eandem constitutionem *c. ne pro defectu.* extendi quoque debere ad Ecclesiarum Collegiarum Prælatos illos, qui & ipsi ordinariam & generalem jurisdictionem in Clericos suæ Ecclesiæ jure speciali exercent, ob identitatem rationis, & intentionem legislatoris (quæ in isto *c. ne pro defectu.* fuit, ut Ecclesiis viduatis, seu pastore & sponso destitutis tempestivè provideatur, ne detrimentum aliquod patiatur) probabiliter censet Laym. *loc. cit. n. 2.* citans Abb. *n. 5.* & Imol. *n. 2. in cit. c. ne pro defectu.* & *gl. in c. quia propter. de elect. v. Ecclesiis viduatis.* Porro qualiter dictum trimestre capitularibus restringi possit, & qualiter computandum, dictum est in *part. præced. de electione.*

Questio 24. Quando nam, seu quo tempore dicatur beneficium vacare?

Respondeo: tempus vacationis propriè & communiter loquendo: (qui communis usus loquendi semper attenditur & præfertur verborum proprietati, juxta *l. cum de lanionis. ff. de fundo instr. d.:*) est illud, in quo possessor beneficii cedit vel decedit, ita ut dum dicitur: beneficium vacavit de tali tempore, semper intelligatur de principio vacationis, non autem de processu temporis, ex quo vacatio duravit. *Gonz. gl. 11. n. 66.* quem in finem notandum, quod ait *gl. in clem. 1. de concess. præb. v. notitia.* & cum illa *Gonz. gl. 11. n. 54.* aliud esse, vacare beneficium, & aliud vacationem durare: sic namque vacationis tempus momentaneum est & indivisibile, seu vacatio contingit in unico instanti & momento temporis, nimirum quo decedit possessor, vel etiam dum vacat ipso jure in ipso puncto, quo v. g. contrahit quis matrimonium, emitit professionem, vel committit delictum. *Barb. juris Eccl. l. 3. c. 14. n. 66.* citans *Chok. ad reg. 8. gl. 7. n. 23.* *Gonz. gl. 15. n. 141.* durat verò & continuatur tempore reliquo, quo illud beneficium non est denuo plenum seu provisum. *Gonz. ib. d. c. n. 37.* sic v. g. *Reg. 8.* seu mensium loquitur tantum de tempore seu momento vacationis, quo illa primò contingit; non autem de continuatione illius, ne aliàs beneficium idem ex una eademque vacatione vacare dicatur in pluribus diversisq; mensibus, Apostolico & Ordinario; dum, v. g. possessor obit in mense Apostolico, & durat hæc vacatio etiam mense Ordinario. *Gonz. ibid. n. 55.* & sic quoad reservationem consideratur tempus vacationis, non autem tempus, quo duravit seu continuata est vacatio. *Gonz. ibid. n. 66.* & *gl. 24. n. 112.*

Questio 25. Ubinam, seu in quo loco contingere censetur vacatio?

Respondeo primò: in genere, vacare censetur beneficia in loco, ubi est persona ultimi possessoris beneficii; quando agitur de vacatione, quæ originem ducit à facto negativo, v. g. quòd quis intra annum non fuerit promotus, ita ut si persona non promotus tempore inducæ vacationis fuerit in curia, beneficium censetur vacare in curia, si fuerit extra curiam, dicatur vacare extra curiam. *Tond. in quest. benef. p. 2. c. 3. §. 2. n. 33.* citans *Rebuff. in p. 2. tit. de non promot. intra annum.* *Garc. p. 5. c. 1. n. 78.* si verò agatur de vacatione ducente originè ex facto positivo (intellige vi cujus

ipso jure inducitur vacatio; secus enim est, si videlicet sit privandus ab homine, seu per sententiam. *Garc. loc. cit. n. 75.* ut constabit ex paulò post dicendis, v. g. ex delicto consistente in committendo, beneficium dicitur vacare in illo loco, ubi actus ille gestus est, ob quem inducitur privatio à jure, seu etiam à speciali decreto. *Tond. loc. cit. n. 34.* *Garc. loc. cit. n. 79.* subdens *n. 80.* sic beneficia hæreticorum vacare in partibus, ubi commissum delictum, & non in curia, ubi lata sententia; cum vacent ipso jure, & conferri possint, etiam ante sententiam; quamvis hodie dum beneficia ob heresim sint reservata Papæ per *constitut. 29. Pii V.* & eatenus vacent in curia, juxta dicenda paulò post.

2. Respondeo secundò in specie: vacatio dicitur contingere in loco, ubi persona moritur. *Gonz. gl. 15. §. 1. n. 42.* *Lott. l. 3. q. 15. n. 59.* quia persona habet jus, & jus sequitur personam. *AA. iidem ex Imol. in clem. 2. ut lite pend.*

3. Respondeo tertio: ibi dicitur vacare beneficium, ubi apprehenditur possessio (nempe ob quam captam vacat beneficium aliud, seu prius incompatible) hinc attendendus est locus, ubi procurator exercet illud ministerium, nempe capiendi possessionem. *Gonz. gl. 15. §. 2. num. 10.* citans *Vitalin. n. 73.* *Card. n. 18.* *Imol. n. 19. in clem. 1. ut lite pend.* sic, si existens in curia, & habens beneficium requirens personalem residentiam, fuit provisus in partibus de alio simili beneficio, illudque collationem acceptavit, & mediante procuratore illius possessionem sumpsit, adeò quipso jure jam vacet primum ejus beneficium, beneficium hoc dicitur vacare in partibus, ubi accepta possessio secundi, & non in curia. *gl. in clem. 1. ut lite pend. v. collatio.* cum qua sentire videtur *Gonz. cit. n. 10.* contra *Archid.* Et dum opponitur, talem quòdam primum beneficium fingi esse mortuum, adeòque vacare illud in curia; quia nemo potest mori, nisi ubi personaliter est, responderi eodem *gl.* talem non verè sed fictè esse mortuum quoad primum beneficium, & fictionem illam trahi ad loca, ubi capta possessio secundi. *Gonz. cit. n. 10.* ubi etiam subdit ex mente ejusdem *gl.* aliud esse nimirum beneficium illud primum dicendum vacare in curia, si possessio illa capta non fuisset per procuratorem, sed per amicum vel gestorem, & postea esset ratificata per existentem in curia; quia ante ratificationem non vacat, sed in ipso momento ratificationis, & sic in curia.

4. Respondeo quarto: in illo loco dicitur vacare beneficium, in quo quis passus est privationis sententiam. *Gonz. gl. 15. §. 2. n. 18.* citans *Simonet. de reserv. q. 26. n. 1.* *Pavin. de off. & pot. cap. sede vac. prælu. 7. n. 8.* *Mand. ad reg. 32. q. 8. n. 13.* contra *Gomel. ad reg. de impetrantibus benef. vacant. per obit. famil. Cardin. q. 7. n. 8.* sic, si in curia præsens, privetur in partibus beneficio suo, dicitur beneficium vacare in partibus, & non in curia. *Gonz. cit. n. 18.* & contra si quis absens à curia privetur beneficio in curia per sententiam, vel alio quovis modo legitimo, dicitur beneficium vacare in curia, & non in partibus. *Gonz. nu. 16.* citans *Abb. in c. ad petitionem. de accusationib. norab. 3.* & *Felin. ibid. n. 2.* *Gamb. de pot. leg. l. 3. n. 124.*

5. Respondeo quinto: ibi vacare dicitur beneficium, ubi contrahitur matrimonium; sic v. g. si beneficiatus existens in curia contrahat per procuratorem matrimonium in partibus, beneficium dicitur

dicitur vacare in partibus, & non in curia; quia in loco, in quo est procurator & mulier, est mutuus consensus, & ibi fit matrimonium, & sic perficitur vacatio, ac consequenter, si matrimonium fit contractum in mense Apostolico, intrabit reservatio regula 8. Gonz. cit. gl. 15, §. 2. n. 15, citans Vitalin. in clem. 1. ut lit. pend. n. 70.

6. Respondeo sexto: ibi contingit vacatio beneficii, ubi illud resignatur. Paris. l. 1. q. 4. nu. 50. dicens esse communem opinionem ab omnibus receptam, ac citans pro eâ gl. in clem. 1. ut lit. pend. 7. collatio. Vitalin. in clem. unic. de renunc. nu. 40. Simonet. de reserv. c. 31. Rebuff. in p. 2. tit. forma signat. & plures alios. Ratio est, quia quoad beneficium resignatum resignans dicitur mori eo loco, ubi facta resignatio, & ideo non attenditur locus, ubi resignans moritur, vel de beneficio litigat. Paris. ib. n. 51. citans C. Paris. cons. 10. n. 2. vol. 4. Unde jam si beneficia fuerint resignata corâ Ordinariis, dicuntur vacare extra curiam in locis, ubi fit cessio. Paris. cit. n. 50. nisi forte fieret resignatio in manibus proprii Episcopi resignati forte præsentis in curia, tunc enim diceretur beneficii resignatum vacare in curia, etiam dum dicta resignatio fieret permutationis gratiâ, Gonz. gl. 13. nu. 43. citans Covarr. l. 3. var. c. 20. n. 9. secus iterum esset, si resignatio fieret coram Ordinario ultra duas dietas à curia; tunc enim diceretur vacare extra curiam, seu in partibus à pari illius, quod tradit Paris. l. 10. q. 6. n. 66. quod morienti beneficiario ultra duas dietas à curia non vacet beneficium in curia. Porro procedit responsio primaria, etiam si resignatio fiat per procuratorem, dicitur enim vacare beneficium, ubi facta est cessio per procuratorem. Paris. cit. nu. 50. citans Vitalin. ubi ante. Archid. in c. licet. ut lit. pend. item l. 9. q. 14. n. 1. Garc. p. 5. c. 1. n. 75. sic, si beneficium existens in partibus ab existente in partibus per procuratorem in curia Rom. resignetur, dicitur vacare in curia, & non in partibus, ubi constitutus procurator, seu confectum mandatum ad resignandum. Gonz. loc. cit. n. 11. citans Imol. in clem. 1. ut lit. pend. Paris. cit. q. 14. nu. 1. citans Rebuff. in pr. tit. de procurat. ad resign. n. 2. Fusc. de visit. l. 2. c. 21. C. Paris. cons. 10. num. 1. vol. 4. Bellam. de permut. ver. p. 8. q. 3. n. 8. & c. Pari modo beneficia ex permutatione facta per procuratores vacant, non in loco, ubi constituti ad hoc procuratores, aut ubi domini constituentes morantur, sed in loco, ubi fit permutatio. Azor. p. 2. l. 7. c. 22. q. 15. ubi etiam quod contrarium fit dum amicus vel alius beneficium meum resignasset vel permutasset, & ego id dein ratum habuisssem, nempe vacare beneficium ibi, ubi istam resignationem ratam habeo.

7. Respondeo septimo: beneficia reservata per extray. ad regimen. de prabend. inter communes, & per extray. executabilis. eod. tit. dicuntur vacare in curia. Gonz. gl. 13. nu. 46. & latius gl. 52. quin & omnia beneficia affecta seu reservata dicuntur vacare in curia. Gonz. §. 5. proam. n. 141. & cit. gl. 13. n. 46. citans Calder. cons. 9. in fine, de prob. Simonet. de reserv. q. 30. n. 4. En. de Falcon. de reserv. q. 4. in principio, effectu 1. num. 1. & c. de cetero, quid sit, & quæ beneficia dicuntur vacare apud Sedem vel in curia, & quod inter hæc duo discrimen, dictum est aliàs: vide de hoc fusè Gonz. cit. gl. 13. ferè per tot. illud solum observa, & infer ex dictis, beneficia dici vacare apud Sedem seu in curia, non solum per obitum in illa, sed etiam quando ibi fit renuntiatio vel privatio, aut si ibi alii modi vacationis indu-

P. Leuten, Forti Benef. Tom. III.

cuntur. Garc. p. 5. c. 1. n. 73. citans Simonet. de reserv. 28. n. 29. 30. & ibi Granut. Gamb. de off. leg. l. 3. n. 124.

8. Respondeo octavo: in dubio beneficium præsumitur vacare in illo loco, in quo beneficiarius habebat domicilium; hinc si beneficium requirebat residentiam personalem, ibi præsumitur vacasse, ubi beneficium consistebat: (quemadmodum enim maritus cum uxore habitare præsumitur, c. 1. qui matrimon. accus. possunt. ita clericus in Ecclesia sua residentiam facere præsumendus est. c. ex rua. de cleric. non resid. & ibi Abb. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 35. n. 1. Mascac. concl. 1277. n. 3. quos citat & sequitur Gonz. gl. 15. §. 2. n. 29. & 30.) si verò residentiam non requirebat, præsumitur vacatio contigisse in loco, in quo beneficiarius ordinariam habitationem habebat, Gonz. gl. 15. §. 2. n. 25. vacat enim beneficium, ubi persona moritur, ut dictum, præsumitur autem quis mori, ubi degere solebat; cum abiisse non præsumatur, ut Old. cons. 229. n. 3. Gonz. l. c. n. 26. & 27. adde, quod præsumatur contingere in diocesi, ubi beneficium consistit. Gonz. gl. 32. n. 47.

PARAGRAPHVS II.

De vacatione per mortem naturalem.

Quæstio 26. An per mortem naturalem vacet beneficium?

Respondeo: primus ac præcipuus vacationis modus est per obitum & mortem naturalem. c. susceptum. de reserv. in 6. & ibi gl. & DD. communiter. Gonz. gl. 15. nu. 3. cum communis; mors enim omnia jura solvit, auct. de imptis. §. deinceps. collat. 4. quod usque ad eò verum est, ut etiam si beneficiarius miraculose resurgeret à mortuis, nullum jus ad recuperandum beneficium haberet. Gonz. ibid. n. 6. Castrop. de benef. D. 6. p. 1. n. 1. citans Barb. de pot. Ep. alleg. 57. n. 199. non tamen vacant per mortem naturalem, utpote nullo vacationis modo vacabilia beneficia accessorie in perpetuum unita alteri. Item beneficia de mensa, & beneficia Ecclesie non numerata. Castrop. loc. cit. n. 2. Pirh. ad tit. 8. l. 3. n. 24. juxta dicta à nobis §. præced.

Quæstio 27. Quid veniat, vel non veniat nomine mortis; quid nomine mortis naturalis?

1. Respondeo ad primum: Primò, Mortis appellatione in jure non venit aliud quàm hominis interitus. Lott. l. 3. q. 10. n. 1. neque enim venit deportatio, neque condemnatio ad mortem. Lott. ibid. n. 2. & 3. sed neque mors civilis reperitur seu datur in jure. Lott. n. 7. ex rebuff. sed id nomen magistrale est à magistris juris inventum. Lott. ibid. ex Eman. à Costa, ad significandâ mortem fictam, ratione nimirum alicujus æquiparationis in casibus, in quibus eundem effectum, quem mors naturalis, operatur. Lott. n. 8. & 9. citans Præpos. in c. in apibus. 7. q. 1. n. 2. Old. cons. 248. n. 4. & c. Idem dicendum de voce decessus, & verbo decedere, ut propriè mortem naturalem significet, Lott. n. 10. & l. 3. q. 9. n. 4. & 5. Item de voce obitus, quâ frequentius utimur in

B

conci-

concipiendâ supplicatione, & quæ nusquam trahitur ad mortem civilem seu fictam. Card. de Luca. de benef. d. 16. n. 10. (ubi etiam, quodd vocabulum *obitus* frequentius adhibeatur ad distinctionem vocabuli *morris*, sub quo tanquam latiori mors civilis etiam venit, juxta decis. Rot. 543. n. 2. p. 2. recent.) Lott. cit. q. 10. n. 11. & 12. Porro ut in his omnis profus exterminetur nedum æquivocatio, sed & aliter interpretandi occasio, narrativam per congeriem quandam terminorum expressivorum mortis naturalis sic concipi & efformari ait Lott. n. 14. per obitum quondam N. illius, dum viveret, ultimi possessoris, extra curiam Rom. tali mense defuncti, quippe dictio quondam relata ad hominem seu personam, denotat eam inter mortales esse desisse. c. cum contra. de pignor. Lott. n. 15. Idem apertius significant verba illa, dum viveret, & terminus ille, defuncti, defunctum enim esse idem est, ac diem ultimum obiisse, & diem obire pro mori sumitur. Lott. n. 16. & seq. Unde &, cum literæ expediuntur, dicta clausula sic consuevit extendi: per obitum dicti N. qui extra curiam Rom. de tali mense diem clausi extremum, vacavit, &c. extremus enim dies mortem eandem naturalem significat. Lott. n. 21. & 22.

2. Secundò: de cetero sub nomine *morris* venire solet mors etiam civilis, quando nomen mortis exprimitur à lege, sicut si ab homine; in dispositione enim hominis mortem naturalem solum attendere debemus. Card. de Luca loc. cit. n. 7. & 8. ubi etiam, quodd cum regulâ Cancellariæ inducentes reservationes non clausas in corpore juris, hominis potius (Papæ nimirum pro tempore existentis, qui eas edere solet duraturas pro tempore vitæ suæ, & post mortem suam expiraturas) quam legis dispositionem contineant, dum nomen *morris* simpliciter usurpant, intelligendæ sunt de morte naturali. Hic tamen etiam notanda doctrina generalis, quam tradit Laym. in c. susceptum. de rescrip. in 6. ex Suar. de LL. l. 8. c. 28. spectandam nimirum materiam subiectam, eò quodd ad illam accommodari solent verba, & præcipue spectandum, an sit materia ambitiosa, vel etiam periculosa, ex qua sumi possit occasio ad multiplicandas lites vel peccata; ut nimirum tunc verba coarctentur; præterea circumstantias omnes causarum, personarum attendendas diligenter esse; quia hæc omnia conferunt tum ad significationem verborum, tum ad mentem principis intelligendam. Et sic juxta hæc, ut ait *ibid.* Laym. n. 3. resolvi posse: si à fundatore mandatum, vel à Capitulo aliquo legitime statutum sit, v. g. ut post mortem alicujus beneficiati persona talis qualitatis substitueretur, vel persona substituta in locum defuncti tale onus aut commodum ferre debeat; num idem quoque extendi deberet ad eos, qui in beneficio succedunt per resignationem; se autem arbitrari, non posse regulam generalem tradi, sed ex materia subiecta, & ex circumstantiis, ut dictum, colligendum fore, quæ mens fuerit statuentium; quippe qui sæpè ad juridicam verborum acceptationem non exactè solent attendere, & interdum unam speciem vacationis, nempe per mortem, quæ communiter accidere solet, nominare: ut tamen idem quoque in aliis ob rationis identitatem fieri volunt juxta doctrinam Sanch. l. 7. de matrim. d. 8. n. 13. quodd verba posita in dispositione ob frequentiore usum eam non restringant.

3. Respondeo ad secundum primò: Mors civilis nusquam æquipollent naturali (nisi in casibus in jure exceptis. Laym. in c. susceptum. n. 9. ubi etiam juxta

gl. in l. ex ea parte. §. insulam. ff. de verb. signific. quodd appellatione mortis intelligatur mors naturalis, non civilis) neque sub nomine mortis naturalis unquam venit civilis, nisi in casibus, in quibus ita reperitur expressè in jure cautum. Card. de Luca loc. cit. n. 6. citans Old. conf. 284. in fine. Anchar. conf. 273. in principio. Fagnan. in c. perpetuas. de simon. n. 16. & Rot. decis. 543. n. 1. p. 2. recent.

4. Secundò: tamen mors illa naturalis pluribus contingat modis, quatenus tamen omnes illi modi tendunt ad unum eundemque effectum, nimirum separandi animam à corpore, singuli dicuntur, seu semper dicitur mors naturalis, largo saltem modo. Lott. cit. q. 10. d. n. 24. unde licet mors naturalis ea propriè dicatur, quæ ex causa naturali intrinseca, nullâ extrinsecâ adhibita vi incurritur. Lott. n. 28. illa verò violenta, quæ illatâ tali vi extrinsecâ, ad eoque quodammodo contra naturam, & ex causa aliena quàm propriæ naturæ infertur. Lott. d. n. 29. venit tamen appellatione mortis naturalis, prout hoc contra civilem & fictam mortem distinguitur; & sic damnatus penâ capitis, post ejus lutionem dicitur mortem naturalem obiisse. Lott. n. 32. ex Baldo, ubi etiam subjungit ex eodem Baldo. conf. 8. n. 2. & 3. l. 1. quodd ea mors, quæ infligitur jussu magistratûs in executionem legis, etiam in ea contingat coactio ab agente extrinseco, contraria propriæ naturæ & voluntati, non tamen adhuc dicitur violenta in hoc sensu, quodd non homini sed legi attribuitur (lex enim reum, non homo occidit. S. August. relatus in c. si homicidium. 23. q. 5.) lex autem nihil violenter agere intelligatur; sed tunc demum inferatur violentia, quando sine lege quis impellitur. c. quos Deus. 33. q. 2.

Quæstio 28. Quid in genere requiratur, ut beneficium vacet per obitum alicujus?

Respondeo; vacat per obitum, etiam habentis solum jus in beneficio, constat ex dictis supra, sic vacare dicitur per obitum habentis collationem acceptatam sine possessione. Gonz. gl. 15. §. 1. n. 31. citans Nav. de orat. c. 7. n. 29. Paris. l. 10. q. 6. n. 54. Rebuff. conf. 48. nu. 1. &c. econtra non vacat per obitum præsentati nõ instituti & c. Barb. juris Eccl. l. 1. c. 19. n. 239. constat item ex dictis supra. Nihilominus vacatio per obitum decedentis in possessione attenditur ad effectum juris conferendi. Gonz. gl. 15. §. 1. nu. 54. sic juxta Tex. Clem. 1. ut lite pend. dum duo litigant super beneficio, & uterque decedit, vacare censetur per obitum illius, qui decedit in possessione, nullâ habita distinctione, num bonum jus habuerit, necne, ut gl. in cit. Clem. v. possidebat. & ibi communiter omnes. Gonz. cit. n. 54. quia semper possessor præsumitur Dominus, quando de dominio incidenter agitur, juxta l. 2. c. de probat. Gonz. nu. 55. citans seipsum §. 3. proam. à n. 55. Item attenditur dicta vacatio in ordine ad reservationem seu effectum regularum Cancell. tertiar. 4. §. 6. Gonz. cit. §. 1. n. 59. ubi, quodd dicta regulæ locum habeant, & intret earum reservatio, licet verificetur vacatio de solo factò; citatque pro hoc Simont. de reserv. q. 51. n. 4. & seq.

Quæstio 29. An vacet beneficium per mortem Commendatarii, saltem perpetui?

Respondeo negativè, sed semper vacat ut prius, ita ut non sit attendendus mensis, in quo obiit Commendatarius. Gonz. gl. 15. §. 2. n. 19. & plenius

pleniùs *gl. f. §. 8. nu. 48.* dicens sic semper servasse Curiam, Cancellariam, & Cameram Apostolicam, & citans pro hoc Nav. *conf. 28. de prob. Rebuff. in pr. tit. de commenda. n. 51.* Gomez. *ad reg. de trienn. q. 5. Gamb. de por. leg. l. 4. n. 34. &c.* verum de hoc satis dictum supra.

Questio 30. An, & qualiter vacet beneficium per obitum privati beneficii?

Respondeo: si post privationem ipso jure moriatur privatus, antequam dimittat possessionem, non vacat beneficium per obitum illius, sed per professionem, contractum matrimonium, aliamve causam, ob qua ipso jure privatus est beneficium: prior enim vacatio, ut dictum, impedit sequentem. Barb. *juris Eccl. l. 3. c. 14. nu. 67.* scilicet est de privando, v. g. ob delictum per sententiam; vacat enim beneficium per obitum illius, dum moritur post contractum crimen, ante latam sententiam; sed de hoc quoque satis supra.

Questio 31. An, & qualiter vacet beneficium per obitum habentis jus ad regressum beneficii dimissi?

Respondeo: si quis moriatur, antequam redeat ad primum beneficium, quod dimisit ex causa permutationis, dum beneficium ei datum non est certum, dicitur beneficium illud vacare per obitum illius, quamvis alius id possideat. Gonz. *gl. 15. §. 1. n. 32. & gl. ead. §. 2. n. 39.* citans Lap. *n. 1. Anchar. in fin. Gemin. nu. 9. Franc. n. 3. in c. si beneficium. de prob. in 6. vide de hoc eund. Gonz. à n. 39.*

Questio 32. An, & qualiter per obitum vacet beneficium manuale, vel etiam aliud collatum ad beneplacitum conferentis?

Respondeo ad primum: manuale vacare per obitum habentis illud. *Parif. l. 1. q. 3. n. 94. 2.* Respondeo ad secundum: beneficium collatum ad beneplacitum, vacat per mortem conferentis. *Gonz. gl. 15. num. 93.* utrumque juxta dicta ante.

Questio 33. An, & qualiter vacet beneficium per obitum resignantis?

Respondeo primò: vacatio per obitum & per resignationem æquiparantur in multis, & in ordine ad plures effectus. *Parif. l. 1. q. 6. n. 15.* juxta DD. *in c. susceptum. de rescrip. v. g. in ordine ad pertinentiam fructuum, dum beneficii simpliciter resignati fructus spectant ad eos, ad quos spectarent, si vacarent per obitum, nempe ad successorem. Parif. *ibid. n. 14.* Item ut statim post resignationem (intellige simplicem) possit provideri, ac alia circa illud remedia adhiberi, ut in beneficiis, quæ vacant per obitum. *Parif. l. 1. q. 7. n. 5.**

2. Respondeo secundò: differunt tamen quam plurimum inter seu vacatio per obitum, & vacatio per resignationem; & quod vacavit per resignationem, non potest dici verè vacare per obitum (intellige resignantis) cum ad positionem unius excludatur alterum, juxta *c. susceptum. de rescrip. in 6. Burfatt. conf. 394. vol. 4. & alios. Parif. l. 12. q. 9. n. 5. Tondur. p. 1. c. 5. n. 2.*

3. Respondeo tertio: secundum plures morientes resignante intra 20. dies, dabitur quidem vacatio.

P. Leuwen. Fori Benef. Tom. II.

sed facta seu interpretativa, non vera; quia Papa facere non potest, quod resignatio, quæ verè & realiter facta fuit, facta non sit; potest tamen facere, ut moriente resignante intra 20. dies, beneficium censeatur vacare per obitum illius, & quod quoad hoc resignatio habeatur pro non facta, juxta *gl. in Clem. 1. de immunit. Eccles.* Et hunc vacandi modum per obitum fictum esse, indicare videtur ipsa Regula de infirmis, dum non dicit simpliciter: *vacant per obitum*: sed *per obitum nihilominus vacare censeantur*: verbum enim *censeantur* denotat fictionem, juxta *c. 1. & c. 15. qui. de procurator. in 6. & c. 1. de arbit. ita Parif. cit. q. 9. n. 5. & 6.* ex mente aliorum, quos citat, nempe Sarnen. *ad reg. de infirm. q. 30. n. 3. &c.* qui sic testantur resolutum à Rota in *Segobienf. Archidiacon.* Ac proinde, quod hinc sequitur, secundum hos AA. hæc vacatio, cum non sit vacatio vera per obitum, non comprehenditur sub Regulis, aliisque dispositionibus & concessionibus, loquentibus de vacatione per obitum. Hanc sententiã tenere videtur *Lott. l. 3. q. 15. & tenet illam expressè C. de Luca. de benef. d. 34. à n. 9.* supponunt autem hi AA. talem resignationem securã morte intra 20. dies haberi quidem pro infectã & invalida respectu tertii, nempe collatoris, cui fraus parari præsumitur per istam resignationem, dum extremo illo tempore resignans præsumitur velle quasi eligere successorem sibi, & per speciem ultimã voluntatis disponere de beneficio, & sic collatorem fraudare collatione. *Card. de Luca. l. c. n. 10.* quam fraudem præsumptam præcavere, & quod delictum præsumptum punire intendit dicta Regula de viginti (propter quod *Parif. l. 12. q. 1. n. 1. & 30. & q. 2. n. 10.* apud *Card. de Luca. cum aliis censet, dictam regulam favorabilem, utpote obviantem fraudibus & peccatis) Luca cit. nu. 10. & 15.* ubi, quòd hoc contingat per vim retrotractivam, in qua consistit fictio inducens effectum huic veritatis super modo vacationis in favorem collatoris, cui fraus paratur; è contra hanc resignationem in odium parantis fraudem haberi pro omnino perfectã & effectuatã, ita ut talis resignans beneficiatus amplius non sit, nec pergat in eo residere beneficium, idque per speciem quandã privationis vi Regula de 20. tradit *Card. de Luca n. 9. & 15.* Neque hoc ipsum implicare, quòd nimirum actus dici possit ab initio nullus, cum vi retrotractiva sic habeatur pro invalido, seu non acto ad favorem tertii, cui fraus imminet (idque magis per poenalem quandam resolutionem, quàm per, seu ob deficientem voluntatem facientis actum, nempe resignantis ob non purificatam conditionem ab eo adjunctam, & sine qua is aliàs non habuit animum faciendi) & tamen habeatur pro valido & profecto respectu, & in odium alterius, qui culpate egit, seu fraudem parabat, qualis est iste resignans, id, inquam, pluribus ostendit exemplis *Card. Luca à num. 11.* nimirum in religioso ob delictum ejecto, qui quòd ei favorabilia habetur pro vero ejecto, & non amplius religioso, quòd ad odiosa ei v. g. quòd observantiam votorum, aliãque professionis onera, manet & habetur religiosus professus. In hærede ob delictum reddito indigno hæreditate, qui quoad ei favorabilia desinit esse hæres; manet & habetur pro hærede quòd odiosa & præjudicialia.

4. Nihilominus contrarium, nempe quòd hæc vacatio per obitum censeatur vera vacatio per obitum, & iste modus vacandi comprehendatur in regu-

regulis, dispositionibus, concessionibus loquentibus de vacatione per mortem tanquam veriùs, æquius, sustentabilis, & quòd hodie seruetur in praxi, tenent Tond. & ipse Paris. loc. cit. nu. 7. citans pro hoc Rebuff. in pr. super regula illa. de infirmis. Put. decis. 297. l. 3. qui hic testatur resolutum in Bononiens. regressus. 17. Mart. 1550. rationem dat Paris. loc. cit. n. 8. & seq. nimirum quòd, esto, quòd fit fictio, fictio tamen à jure inducta habeatur pro veritate quoad juris dispositionem, juxta Bart. in leg. is qui pro emptore. de usucap. & idem importet fictio legis, quod ipsa veritas, seu æquipollet veritati, ut C. Paris. conf. 22. n. 10. vol. 2. & tantum operetur fictio in casu ficto, quantum veritas in casu vero, ut Paris. conf. 128. n. 32. vol. 4. Nec dici posse verbum censetur importare meram fictionem, dum in jure paria sunt, aliquid esse, & haberi pro tali, ut Paris. cit. conf. 22. n. 10. Ad quæ tamen dici possent, aliud esse veram vacationem per obitum, aliud æquirari vera vacationi per obitum, & operari eundem effectum cum illa. de cetero hujus posterioris sententiæ AA. supponunt, talem resignationem non admitti à Papa, & præservare jus resignanti, ut expressè Paris. cit. q. 9. n. 11. quod si verum, indubitatè vacat per obitum talis resignantis: vide dicta supra ex Lott. ad q. an concurrere possint vacationes due ex eadem persona.

5. Respondeo quartò: per obitum resignantis, nempe in favorem, & non per resignationem vacat beneficium. Primò, si is moriatur ante admissionem, vel etiam post, ante tamen præstitum consensum, in camera vel Cancellariâ, beneficium vacat per obitum resignantis, & non per resignationem. Paris. l. 1. q. 4. n. 42. citans Put. decis. 92. n. 6. l. 2. ac dicens esse communem, adeoque gratia per resignationem non suffragatur. Paris. ibid. citans Bellam. Secundò: vacat per obitum illius, si servata non sint conditiones, eò quòd jus à resignante non abdicatur ante impletas illas conditiones; si vè non abdicatur, nisi sub talibus conditionibus. Paris. ibid. n. 43. citans pro hoc plures Rotæ decis. Tertiò: si moriatur, antequam resignatarius acceptet. Paris. de resign. loc. cit. nu. 44. Azor. p. 2. l. 7. c. 23. q. 4. Tond. p. 2. c. 4. §. 7. n. 18. unde si resignans moriatur in mense reservato ante acceptationem resignatarii, semper durat reservatio. Tond. loc. cit. nu. 19. Quartò: si resignans moriatur antequam resignatarius consentiat reservationi fructuum aut pensionis; quia non est perfecta resignatio. Paris. cit. n. 44. Azor. loc. cit. q. 3. unde & nihil potest acquiri resignatario ex ista resignatione. Paris. ibid. Et resignatarius, qui in vita resignantis non consentit resignationi, aut pensionis reservationi, non potest id facere resignante mortuo; quia res non est integra, & jam beneficium vacavit per mortem. Paris. n. 42. juxta decis. Rot. in Mantuana Canonice. Item si lata sententia contra resignantem ante acceptationem resignatarii præjudicat resignationi, Paris. nu. 48. juxta decis. Rot. in Toletan. Parochial. 2. Decemb. 1551. teste Caputaq; decis. 90. p. 3. Quintò: quoties jus abdicatum non fuit à resignante per resignationem, utpote nullam (intellige etiam respectu ipsius resignantis) vel non effectuatam; puta v. g. si facta à procuratore excedente limites mandati, si facta patrono Laico contempto &c. Tond. loc. cit. à n. 7. Card. Luca. de benef. disc. 35. n. 3. & d. 36. n. 3. & d. 22. n. 4. Illud quoque notari potest, quòd ait idem Tond. p. 1. c. 13. n. 17. in Gallia tria copulativè concurrere

debere ad hoc, ut beneficium resignatum vacet per obitum resignantis. primum, quòd non fuerit facta publicatio resignationis (quam ibi sufficit fieri intra triennium vivo resignante) secundum, quòd non sit capta possessio beneficii resignati. tertium: quòd resignans post 6. menses in curia, vel post unum mensem extra Curiam mortuus fuerit, & non tantum mortuus fuerit, sed etiam tempore mortis adhuc fuerit in possessione, ita ut si unum ex his tribus deficiat, beneficium non vacet per obitum, sed per resignationem. citat pro hoc Peleum. in Commentar. Analyt. c. 32. nu. 37. Gomef. ad reg. de public. q. 15.

Quæstio 34. Mors, ex qua inducitur vacatio, qualiter in supplicatione exprimitur & narretur, & narrata justificanda?

1. Respondeo ad primum: de hoc dictum satis in q. 2. hujus. §. ubi quærebatur, quid veniat nomine mortis.

2. Respondeo ad secundum primò: dum vacatio per obitum inducta & narrata, & sic provisio Apostolica facta ex hujusmodi causâ, probandus est hic obitus per provisum, qui illum narravit, & in eo se fundat; si non etiam notorius sit, nec detur quis, qui eum in dubium revocet. Lott. l. 3. q. 10. n. 37.

3. Respondeo ad secundum secundò: si narrativa obitus consideretur simpliciter, & non implicet præjudicium alterius, quam illius, qui narravit & supponitur defunctus (cùm hujus reputeretur præjudicium levissimum; quia ubicunque is compareat, non defunctus recipit seu retinet beneficium suum, collatioque nulla est. Gonz. gl. 11. n. 99. Lott. loc. cit. nu. 38.) sufficit semiplena probatio per tamam, & vocem publicam juxta doctrinam Bart. in l. 2. §. si dubitetur. num. 3. ff. quemad. testam. aperiat. Gonz. loc. cit. nu. 39. juxta dicta supra in q. qualiter probanda vacatio in genere.

4. Tertiò: si vera narrativa obitus implicet præjudicium alterius, uti id contingit, ubi non simpliciter stringit modum vacationis, sed cum adjuncto aut temporis, aut loci, aut personæ, unde resultat reservatio in grave præjudicium inferioris collaroris, & provisum ab eo (quippe qui privandus est consilio de reservatione) exigitur plena & conclusiva probatio obitus juxta doctrinam Bart. loc. cit. n. 2. Lott. n. 40. Gonz. loc. cit. n. 100. vide dicta superius, ubi de probanda vacatione pro certo mense in ordine ad reservationem, ubi etiam ex eodem Gonz. qualiter hæc limitanda.

5. Respondeo tertio: plenè probatur obitus ex confessione partis nixæ, seu venientis ex eadem vacatione, juxta regulam leg. cum precum. c. de liberal. caus. Lott. ibid. q. 10. nu. 42. Etiam si confessio deduceretur ex titulo inutili. Lott. n. 43. citans Rot. decis. 117. n. 2. p. 1. recent. Item ex instrumento possessionis adeptæ. Lott. n. 44. citans Rot. decis. 605. n. 6. p. 2. Item ex actis publicis, puta libro Parochi. (idem est de libro hospitalis. Lott. n. 46. citans pro hoc Seraph. decis. 1456. n. 2. Farinac. fragment. p. 2. n. 336.) in quo consueverunt annotari nomina defunctorum. Lott. n. 45. citans Mand. ad reg. 18. q. 10. n. 4. Rebuff. ad reg. constitut. 10. 2. ad reg. h. p. rismi & sepult. a. 1. gl. 4. Greg. decis. 78. n. 2. &c. modò tamen partita de libro hujusmodi sit formiter extracta, id est, prout jacet, ne aliàs reputeretur simplex fides. Lott. cit. n. 46. citans Gregor. decis. 319. nu. 5. Bellam. in addit. ibid. &c. Et modò formiter recogni-

recognita sit manus ipsius Parochi. Lott. *ibid.* citans Rot. *decif.* 231. n. 1. p. 2. *divers.* Item probatio plena constituitur per testes referentes talia, unde mors notorie inducitur; puta, quia viderunt mortuum, vel viderunt sepeliri, aut exhumari, aut decapitari, cum similibus, quæ de necessitate mortem concludunt. Lott. n. 47. ubi etiam ex Menoch. *de adpisc. remed.* 4. n. 675. & Rota in *Terason. Capella.* 28. Novemb. 1605. quod istæ rationes reputentur sufficientissimæ, etiam ubi agitur de gravissimo præiudicio; & subjungit nu. 48. reputari etiam optimam rationem plenè probandi mortem ex teste vicino.

6. Respondeo quartò: ubi videri potest minus plena hujusmodi probatio, potest ea coadjuvari, & sic integrari vel ex alia semiplena probatione. Lott. n. 49. juxta *decif.* Rot. 736. nu. 4. p. 2. *recent.* Gl. in c. 1. de *appel. v. famam.* Gregor. *decif.* 166. n. 6. & 8. Bart. in l. *admonendi.* nu. 48. *de jurejurando.* & alios, quos citat & sequitur Lott. nu. 50. & 51. testans sic consuevisse Rotam mandare integrari minus plenam probationem, ut constat ex *decif.* 117. n. 1. p. *recent.* v. g. dum cum uno teste de certa scientia concurrat fama probata per 2. testes, Lott. *loc. cit.* integrari quoque potest ex aliis adminiculis, puta, si cum uno teste de certâ scientiâ veniant alii, qui audierint pulsari campanam pro mortuo, vulgatumque attestarentur, eam pulsari pro efferendo tali defuncto, & post vidisse familiam vel cognatos indutos vestibus lugubribus, etsi hi testes non dicant, se vidisse cadaver: istæ namque rationes simul sumptæ propemodum mortem concludunt. Lott. n. 52. ex doctrina Bart. in l. *genero.* n. 6. ff. de *his, qui nor. infam.* quin etiam fati probari aliquem esse mortuum, ait Cravetta *cons.* 127. apud Lott. n. 53. quod pro tali eum reputent familiares, & consanguinei deferentes lugubres vestes; sicut e contra argui vitam ex eo, quod vestes lugubres per eos non deferantur, tradit cum aliis Farinac. *fragm.* p. 2. nu. 325. apud Lott. *ibid.* cum neque illud sit præiudicium maximum, id est, irrefractabile, quale est, cum agitur de pœna capitis, ut distinguunt Bart. in l. 2. §. *si dubitetur.* ff. *testam. quemad. aperiat.* Felin. in c. *quoniam frequenter.* ut *lite non contest.* *ibid.* Bald. Lott. *cit.* n. 53. qui n. 54. ait, id de plano procedere, ubicunque agitur de probando obitu secuto in remota aliqua parte à loco, in quo faciendâ probatio; eò quod in hoc casu sufficiat probatio per famam in eo loco, in quo mors secuta asseritur, etiam ad effectum constituendæ devolutionis, ut Put. *decif.* 508. l. 2. aitque idem Lott. n. 56. & 57. id longè fortius obtinere, ubi quis supponitur mortuus in bello, aut in mari, ut Farinac. *loc. cit.* n. 227. qui hos duos casus æquiparat: dum enim haberi non potest testimonium ab his, qui simul navigarunt, satis est haberi id à liberis & propinquis eorum, juxta l. *quoties. c. de naufrag.* ubi Bart. *loc. cit.* n. 5. apud Lott. n. 57. qui tamen n. 58. ait, id intelligi, si testes super hoc inducti formiter, id est, parte citatâ cum juramento sint examinati; id enim necessarium esse ad effectum justificationis gratiæ; quidquid aliàs sit ad effectum simplicis informationis de morte ex officio iudicis, in quibus terminis loquuntur Sanch. *de Matrim.* l. 2. d. 46. n. 8. Felin. in c. *quoniam.* n. 24. & alii. item n. 60. ait procedere, nisi in contrarium urgeant aliqua conjecturæ de vita; eò quod vita est quid magis expositum sensui, quàm mors; & asserere vivum, sit affirmativum; asserere autem mortuum, sit negativum; unde etiam facilius credatur testibus asserentibus aliquem vivere, quàm asserentibus esse mortuum, ut Gabriel *de testibus. concl.* 4. n. 21. & Rota *decif.* 521. n. 6. 1. apud Lott. n. 61. nisi forte testes deponentes super morte magis invalescerent ratione ex aliquibus sensatis signis. Lott. num. 62. & Felin. in c. *in nostra.* n. 6. *de testibus.*

vum; unde etiam facilius credatur testibus asserentibus aliquem vivere, quàm asserentibus esse mortuum, ut Gabriel *de testibus. concl.* 4. n. 21. & Rota *decif.* 521. n. 6. 1. apud Lott. n. 61. nisi forte testes deponentes super morte magis invalescerent ratione ex aliquibus sensatis signis. Lott. num. 62. & Felin. in c. *in nostra.* n. 6. *de testibus.*

7. Respondeo quintò: cessante etiam casu, in quo gratia est fundata super tempore mortis, ex quo resultat reservatio, dum versamur in narrativa mortis expressæ pro explicandâ simpliciter vacatione, mors ipsa omnino est justificanda juxta dicta. Lott. *loc. cit.* n. 66. neque evitatur dicta probandi necessitas, quomodocunque supponatur vacatio per obitum ex antiquissimo tempore 100. annorum, etsi ea ætas reputetur aliàs longissimum tempus vitæ hominis, ut ait L. ult. c. *de sacrosanctis Eccl.* cum exinde non possit constitui legitima mortis probatio: sed probatio hæc præsumptiva mortis est æquivoca, cum frequenter reperiantur, qui ætatem hanc longè exceperunt. Lott. n. 7. & 73. citans Gabriel. *de præsumpt. Concl.* 16. n. 6. & c. quamvis dicat Lott. n. 77. se non negare illum lapsum temporis maximam præsumptionem mortis inferre, seu verius verisimilitudinem, ut Covarr. *var. resol.* l. 2. c. 7. n. 6.

Quæstio 35. An, & qualiter probandum tempus obitus?

Respondeo præter ea, quæ dicta sunt supra, de exprimendo & justificando mensē vacationis, ubi vis est in tempore, illudque est de substantiâ, nimirum, ubi in eo, resultante v. g. ex illo reservatione, fundata est gratia, debet præcisè & concludenter probari. Lott. *cit.* q. 10. nu. 63. ex Put. *decif.* 265. l. 3. Card. Luca. *de benef. d.* 16. n. 14. sic v. g. proviso Apostolico gerenti vices actoris contra provisum ab Ordinario tanquam reum & possessorem, incumbit onus probandi perfectè & concludenter reservationem tanquam fundamentum suæ intentionis, adeoq; obitum contigisse in mensē reservato. Card. Luca. *loc. cit.* eo tamen modo quo potest fieri; dum enim agitur de morte naufragi, potest hoc tempus ob difficultatem alterius probationis probari per famam. Lott. *loc. cit.* juxta Rot. *decif.* 53. à n. 1. p. 2. *divers.* Card. Luca. *loc. cit.* n. 15. ubi quod iste rigor probationis congruus est, ubi mors sequeretur inter fideles, ubi servatur dispositio Tridentini super libro mortuorum, seu quod aliàs mors probari posset per testes, qui fuerint præfentes funeribus, vel morti in propria domo secuta; secus enim, ubi agatur de probando mortem in bello vel in navigatione, seu in captivitate, aut tempore pestis cum similibus casibus accidentalibus; tum enim receptum est, mortem etiam levioribus adminiculativis probationibus justificari. citat pro hoc Mascard. *de prob. concl.* 1075. n. 8. Sanch. *de matrim.* l. 2. d. 46. n. 17. licet autem obitus probetur per testes dicentes, vidisse se talem sepeliri, non probatur tamen obitus in tali tempore, v. g. in mensē Januario per dicentes vidisse se sepeliri in mensē Januario; cum potuerit contigisse obitus in Decembri, & differri sepultura ex causa aliquâ ad primum vel secundum Januarii. Rota in *Sutrina Parochial.* 3. Junii 1588. apud Garc. p. 11. c. 1. nu. 59. de cetero ad justificandum tempus mortis, seu pro constituendo certo hujusmodi tempore permissum est conjungere depositiones testium, puta duorum deponentium de

mente, nihil autem dicentium de anno, & aliorum duorum deponcentium de anno, & nihil dicentium de mense. *Lott. n. 64. citans Cresc. decis. 3. de prob. porro, cum consueverit frequenter celari mors, & hinc oriatu magna quandoque difficultas probandi tempus mortis; ubi de tali relatione est suspicio, potest imperrari officium iudicis, ut exploretur veritas ex visione loci, in quo asseritur jacere is, de cuius vita dubitatur. Lott. n. 65. & 66. citans Boëtium decis. 128. n. 2. Gozadin. conf. 68. n. 9.*

PARAGRAPHVS III.

De vacatione per mortem civilem, puta per contractum matrimonium, in vitam religionem, vel etiam per militiam aut captivitatē.

Questio 36. An, & qualiter vacet beneficium per contractum matrimonium per verba de presenti.

R Espondeo primò: matrimonium contractum per verba de presente inducit vacationem omnium beneficiorum obtentorum. *c. 1. & 3. de clericis conjugat. & c. unic. eod. tit. in 6. Castrop. de benef. d. 6. §. 6. n. 1. Barb. juris Eccl. l. 3. c. 14. n. 7. citans quamplurimos cum communi.*

2. Respondeo secundò: inducitur hæc vacatio ipso iure absque ulla iudicis sententia, etiam declaratoria. *Sanch. de matrim. l. 7. d. 42. à n. 4. citans quamplur. rum Theologos, tum Canonistas. Lott. l. 3. q. 26. n. 62. & 64. Castrop. loc. cit. n. 2. citans insuper Mascard. de prob. concl. 182. n. 1. & 2. Lessl. 2. c. 34. dub. 21. n. 112. Garc. p. 11. c. 8. n. 1. Guttier. tr. de matrim. q. 97. n. 2. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 4. Gonz. gl. 15. n. 43. & c. contra Carerium de sponsal. Rodrig. in sum. ro. 1. c. 224. n. 1. & gl. in c. conjugat. v. ad sacros ordines. de convers. conjugat. quatenus dicit, contrahentes debere privari beneficiis, adeoque supponitur iure ipso non privatos. Ratio responsionis est, quòd hæc vacatio non inducatur ob delictum (quod nullum est, dum beneficium non habens majores ordines nubit) sed ob assumptum statum incompatibilem. *Castrop. loc. cit. n. 2. Lott. loc. cit. n. 61. contrahens quippe matrimonium ipso facto Ecclesiam relinquit, & eam pro derelicta habet. Castrop. ibid. & per electionem status istius incomparabilis ipsemet beneficium ejuravit, ideòque nullà expectatà sententià remanet ipso iure privatus beneficio. Lott. n. 62. Proinde in contrarium non facit, quòd textus nullus sit clarè hanc vacationem ipso iure inducens: sed neque obstat, quòd *c. 1. de cleric. conjugat. dicatur, contrahentes compellendos esse distractione Ecclesiasticà ad relinquenda beneficia: & c. 3. eod. tit. quòd debeant privari, & sint spoliandi: siquidem hæc & huiusmodi intelligenda sunt de compulsione & spoliatione faciendà quòd factum seu possessionem, cum sint injulti possessores. gl. in cit. c. 1. de cleric. conjug. v. relinquenda. Castrop. cit. n. 2. quòd verò dicitur *c. si qui verò. 31. dist. & c. quia tua. 12. q. 1. quòd Cleri non constituti in sacris ordinibus, si continere non possint, fortiri debeant uxores, & stipendia sua accipere, intelligendum de stipen-****

diis quibusdam temporalibus ob ministerium aliud in ecclesia exercitum, non de beneficiis Ecclesiasticis. *Castrop. loc. cit. juxta Abb. in c. 1. de Cleric. conjugat. Unde jam inferitur, posse tale beneficium mox à contracto matrimonio tanquam vacans imperrari. Barb. loc. cit. n. 9. Item beneficium post matrimonium contractum non posse à beneficiato detineri (& uti Barb. loc. cit. n. 9. citans pro hoc Sanch. cit. d. 42. à n. 10. teneri sub morali illud statim dimittere) nec fructus amplius percipere; nec resignare in favorem, aut permutare, quia jus omne in beneficio jam amisit. Barb. & Sanch. loc. cit. Castrop. loc. cit. n. 5. citans insuper Guttier. ubi supra à n. 5. Porro responsionem extendit Lott. loc. cit. n. 65. ad quasunque dignitates Ecclesiasticas; nec non n. 66. ad magistratus ecclesiasticos, quin & n. 68. ad feuda Ecclesiastica, nimirum hæc eo ipso amittenda, nisi ex tolerantia Ecclesie consuetudo contrarium obtinuerit: pro quo postremo citat Jo. And. ad c. fin. de cleric. conjugat.*

Questio 37. An extendatur quoque responsio ad beneficiatos Græcos.

R Espondeo negativè: sive Clerici & presbyteri Græci, seu Orientales conjugati legitime habere possunt beneficia, modò ea sint constituta more Græcorum; secus enim esset, si sit beneficium Latinorum. *Barb. loc. cit. n. 19. citans Carol. de Grassis de effectibus Clericalibus. sectu 5. & 25. & 42. & c.*

Questio 38. An ergo eo ipso jure amittantur quoque iura alia omnia ad beneficia, & in specie, quid à in hoc circa pensiones?

1. Respondeo quoad omnia affirmativè: dum enim matrimonium est status impossibilis cum beneficio, est etiam talis status respectu iuris ad illud. *Castrop. loc. cit. n. 4. Sanch. loc. cit. n. 7. relatis plurimis. Garc. p. 11. c. 8. n. 2. sic inspirat hoc ipso expectativa, si quam habebat. Lott. cit. q. 26. n. 70. nec eam recuperat soluto matrimonio. Lott. ibid. juxta gl. in c. unic. de cleric. conjug. in 6. v. Clericalis, sic amittit jus accessus & regressus, & familia. Paris. l. 1. q. 6. v. 14. Barb. loc. cit. n. 15. Lott. loc. cit. n. 69. citans Chok. ad reg. 65. n. 7. Sanch. loc. cit. n. 7. sic pari modo amittit jus, si quod acquisivit ad beneficium vi electionis vel presentationis, ut Paris. l. 1. q. 1. n. 14. dicens esse communem, & citans pro hoc Covar. super 4. decret. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5. quia contrahens matrimonium hoc ipso tacite videtur renuntiare non tantum beneficio, sed & omni juri competenti ad beneficium Ecclesiasticum.*

2. Respondeo ad secundum: amittit quoque jus percipiendi pensiones Ecclesiasticas. *Lott. loc. cit. n. 67. Barb. loc. cit. n. 14. Castrop. cit. n. 4. citans Tusch. lit. p. concl. 717. n. 8. & seipsum d. 1. de benef. p. 11. §. ult. Paris. loc. cit. n. 15. (ubi, quòd talis tacite resignavit pensioni ex causa cessionis sibi reservata) citans pro hoc Gigas de pension. q. 54. & Rot. in Adjacensi pensionis. 4. Junii 1546. cum enim pensiones succedant loco beneficii, eodem modo vacant ac beneficia. *Castrop. loc. cit.**

Questio 39. An per matrimonium extinguatur quoque dispensatio aliàs obtenta, & habilitans ad beneficium?

R Espondeo negativè, *Garc. p. 11. c. 8. n. 2. ex Sanch. loc. cit. n. 7.*

Questio

Questio 40. An ergo etiam sponsalia seu matrimonium contractum per verba de futuro inducant hanc vacationem ipso jure, vel saltem per sententiam?

Respondeo ad primum negativè. Lott. loc. cit. n. 73. Sanch. loc. cit. nu. 1. Garc. loc. cit. nu. 19. Castrop. loc. cit. nu. 3. citans Less. ubi supra à nu. 114. Barb. loc. cit. n. 17. citans in super plures alios: sponsalia enim per verba de futuro non sunt matrimonium, sed via ad illud, ac proinde non constituunt statum incompatibilem cum beneficio. Castrop. loc. cit.

2. Respondeo ad secundum: Neque contraheuti sponsalia imminet pœna amissionis beneficii per sententiam. Lott. n. 74. quamvis Less. de justitia. l. 2. c. 34. n. 114. talem mereri privationem dicat, tum quod non possit retinere beneficium, si velit promissioni sponsalium satisfacere; tum quia decorat statum Ecclesiasticum, contrahendo sponsalia retento beneficio; quam tamen doctrinam Lessii non placere sibi, dicit Garc. n. 19.

Questio 41. Num beneficium ob initum matrimonium amissum adhuc vacans recuperet, dum uxor necdum consummato matrimonio ingreditur religionem, aut morte naturali decedit?

Respondeo negativè. Lott. cit. q. 26. n. 72. Castrop. loc. cit. n. 6. Sanch. cit. d. 42. n. 6. Garc. loc. cit. n. 3. Barb. loc. cit. n. 11. citans Squillant. Sayr. &c. à qua sententia communi Doctorum, quæ in hujusmodi vim magnam obtinet, etsi dicat Less. loc. cit. n. 113. se non facile recedere, inclinatur tamen non parum in contrarium, nimirum quod talis in conscientia non reneatur jam dimittere beneficium (supponitur quod manserit in eius detentione) nisi per judicem priveretur. verum responsio nostra sequitur ex dictis; jus enim in beneficio extinguitur per matrimonium, etiam non consummatum. Barb. loc. cit. n. 20. Lott. loc. cit. Castrop. n. 3. jus autem beneficiorum semel extinctum non reviviscit sine nova collatione. Castrop. cit. n. 6.

Questio 42. An Episcopus dispensare possit, ut beneficiatus beneficium simplex retineat post matrimonium contractum, saltem cum virgine?

Respondeo negativè. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. nu. 7. dicens sic receptum communi omnium consensu, citans Host. Abb. Card. in c. Ioannes. & c. 1. de cleric. conjug. Castrop. loc. cit. n. 7. ed quod Clericus, dum transit ad statum conjugalem (ut unquam sub aliquibus circumstantiis retineat privilegium fori & Canonis. Lott. loc. cit. n. 61.) jure communi efficiatur laicus, in quo ut habeat beneficium, alius à pontifice dispensare nequit. Castrop. loc. cit.

Questio 43. An, & qualiter vacet beneficium ob matrimonium invalide, seu nulliter contractum?

Respondent primò universaliter, probabilius videri beneficium non vacare ipso jure ob contractum nulliter matrimonium, quæcunq; demum sit causa hujus nullitatis Less. de just. l. 2. c. 34. n. 113. Castrop. loc. cit. n. 9. Sanch. l. 7. de matrim. d. 43. n. 3. contra Decium. cons. 166. n. 1. vol. 1. Imol. in Clem. gratia. n. 25. de rescrip. Diaz. &

alios, censentes, privatum esse ipso jure, qui ignorantè bonâ fide nulliter contrahit matrimonium, non verò eum, qui scienter contrahit, ed quod sciens matrimonium nullum, non possit censeri velle contrahere, sed illudere, adeoque nec velle renuntiare beneficio. Item contra Garc. loc. cit. n. 8. censentem contrarium, nempe non ignorantè, sed scienter contrahentem nulliter, esse ipso jure privatum, ed quod is gravissimè delinquat, attentando malitiosè statum incompatibilem cum beneficio assumere, ob quod delictum beneficio privatus sit ipso jure. argumento cap. eum qui. de preb. in 6. ignorantè verò contrahens non faciat actum beneficio contrarium, nec delinquat, nec dici possit facto suo renuntiare beneficio. Rationem responsionis hanc dat Castrop. cit. nu. 9. quod textus hanc privationem inducentes loquantur solum de matrimonio legitimo, ut patet ex tit. de Clericis conjugat. & ratione, quam dant hi textus; nimirum divinis obsequiis vacare non posse, qui uxori & voluptatibus carnis addictus est; hæc enim ratio locum habere nequit in contrahente nulliter, quippe qui per tale matrimonium non addicitur uxori: sic quoque nullibi in jure delictum illud matrimonium nulliter attentati hæc pœnâ privationis ipso jure affectum est. Et dum ignorantè quis processit, valet ratio à Garc. adducta, nempe quod neque delictum admittit, neque statum incompatible assumptit, etsi assumere attentavit; nec censetur renunciasse quis beneficio, nisi casu, quo verò matrimonium contraxerit; hæc enim conditio involvitur. Castrop. n. 10. & huc ferè recidit ratio altera, quam adjicit Castrop. cit. n. 9. hinc jam

2. Respondent iidem Castrop. & Sanch. in particulari primò: quod beneficiatus in solis minoribus constitutus, contrahens matrimonium cum consanguinea vel affine in gradu prohibito (idem est de alio simili impedimento dirimente) non est ipso jure privatus beneficiis obtentis, sive ignorantè sive scienter processerit. Castrop. nu. 11. citans Sanch. ubi ante n. 5. Idem dicunt de constituto in ordinibus sacris. Castrop. n. 14. item de contrahente nulliter ob defectum formæ requisitæ; quia nempe contrahit sine parochio legitimo vel testibus. Castrop. n. 13. vel ex defectu consensûs proprii vel alterius partis. Castrop. n. 12. vel ob defectum ætatis Castrop. n. 16.

3. Verùm ab hac doctrinâ Thomæ Sanch: quod matrimonio existente nullo etiam ex alio defectu, quam ex defectu consensûs, ætatis, libertatis non inducatur vacatio beneficii ipso jure, sed tantum privatio per sententiam ob delictum; dum nimirum quis scienter contrahit nulliter; ab hac inquam, sententiâ cavendum esse ait Lott. l. 3. q. 26. n. 76. & n. 79. dicit hanc assertionem esse erroneam, ut advertunt Covar. de matrim. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4. ad fin. Cavallos in suis communibus. tom. 1. q. 147. nu. 4. & 5. & Rotam sequi doctrinam contrariam. decis. 8. p. 3. recent. eandem doctrinam sequuntur Gonz. gl. 15. n. 44. & gl. 57. n. 44. & 45. ubi: quod quando lex ipsa vel dispositio potius consideravit ipsum factum, quam effectum, pœna incurritur ex solo facto; quamvis illud jure non subsistat. ut Bartol. in l. quid ergo. n. 1. ff. de his qui notantur infam. Et hinc Clericus contrahens nulliter perdit ipso jure beneficium. Item Fond. in qq. benef. p. 2. c. 5. n. 18. dicens in ordine ad incurrendam hanc pœnam privationis ipso jure non inspiciendam facti validitatem, sed factum ipsum, dissolvitque Lott. fundamenta

menta illius doctrinæ n. 80. & seq. dum ait primò n. 80. pœnam illam amissionis beneficii jure non pendere neque à tacitâ illâ renunciatione, neq; ex incompatibilitate ex statu contrario statui beneficii validè impresso, sed ab attentatione talis status, & productione talis status ad aliquod esse de facto; dum enim matrimonium non declaratur nullum, etiamsi existeret impedimentum Canonicum, quia tamen haberet consensum, in quo consistit tota ejus formalitas seu forma, tenet mero jure, & inducit publicam honestatem. Dum secundò ait n. 80. & 81. non urgere, quòd dicitur, nullum reperiri textum inducentem hanc amissionem ipso jure, & pœnalia non esse extendenda; nam advertendum, rationem textus in c. 1. de Cleric. conjugat. non fundari super alio, quàm super incongruentia facti respectu status, quæ tam est in matrimonio de facto, quàm in matrimonio de jure; modò appareat de ejus formalitate ex consensu. Et pœnam ibi inductam non respicere aliud, quàm injuriam statui Clericali illatam: quin & ipsi Papæ per actum illum statui Clericali contrarium, ut ex textu dicto notat Cardin. in c. Joannes. n. 9. atque ita pœnam hanc non extendi à casu ad casum; cum militet semper eadem punitionis ratio (ubi autem viget eadem ratio, non dicitur casus comprehensus per extensionem, sed per intensionem. Lott. n. 83. juxta l. jura. ff. de LL. l. si liberum. c. de nuptiis &c.) ac propterea non attendi validitatem vel invaliditatem matrimonii, dum legislator magis consideravit factum, ex quo conturgit delictum, quàm juris effectum, ut Cardin. in Clem. 1. n. 2. de consang. & affin. & Felin. in c. ex tenore. n. 9. de rescrip. quin & (quod etiam directè oppugnare videtur doctrinam Garciz, & aliorum, consentium ignoranter bonâ fide contrahentem nulliter non privari ipso jure) Ecclesia (quæ aliàs de occultis seu internis non judicat) ex eo actu advertebat statui Clericali censet Clericum habere beneficium pro derelicto, & ideo illum tanquam transfugam dictâ pœnâ punit; licet enim conjugium posset esse honestum (idem est, dum nulliter contractum sine culpa ab insciente) electionem tamen meliorem deseruisse, transgressio est, ut inquit textus in c. 120. q. 3. Lott. n. 84. & 85.

4. Porro hic notandum, quòd etsi plures & communitus adhareant huic doctrinæ; nimirum vacare ipso jure beneficia ob matrimonium nulliter contractum, sive scienter sive inscienter; aliqui tamen eorum expectandam dicant sententiam declaratoriam facti, nisi factum sit adeò notorium, ut non esset expectanda declaratio. sic sentit S. Felicius decis. 15. apud Tond. p. 2. c. 5. §. 5. n. 22. ubi etiam n. 24. observat idem Tond. pariter ipso jure amitti quoque pensiones ob matrimonium nulliter contractum ob alium, quàm defectum consensûs. Nunc ergo relinquendo, vel potius præsciudendo ab illa doctrina Castrop. & Sanch. & supponendo tantisper hanc Lotterii doctrinam, aliorumque, hinc inde tamen eam variè modificantium, juxta illam respondendum in particulari, quare sit

Questio 44. An vacet beneficium ob matrimonium contractum nulliter ex defectu consensûs?

1. Respondeo primò: si defectus consensûs sit ex parte ipsius beneficiati, ob ejus v. g. amentiam, vel vim, aut etiam metum cadentem

in virum constantem, non vacant ejus beneficia nec ipso jure, nec per sententiam; quia nec matrimonium verè assumptum, nec verè attentatum assumere. Lott. loc. cit. n. 75. Barb. loc. cit. n. 18. Garc. p. 11. c. 8. n. 10. Sanch. loc. cit. d. 43. n. 7. Castrop. loc. cit. n. 12. Et est communis omnium; tam qui sequuntur doctrinam illam aliàs generalem Sanch. quàm qui contrariam sectantur viam.

2. Respondeo secundò: si defectus ille consensûs sit ex parte beneficiati, utpote si fide & simulatè solum contentientis, vacant ipso jure ejus beneficia, ob attentatum matrimonium. Castrop. cit. n. 12. ex sententia & juxta doctrinam aliorum illorum auctorum, etsi ipse, ut vidimus, sentiat contrarium.

3. Respondeo tertio: si defectus consensûs est ex parte mulieris, sive illa vi & metu compulsa, vel etiam aliàs fide contrahat, vel etiam ob amentiam similève impedimentum consensum liberum præbere nequeat, beneficiarius amittit ipso jure beneficium; quia undecunque demum ortus ille defectus consensûs in muliere, ex parte Clerici de facto est matrimonium attentatum, & quidem culpabiliter, dum istum defectum scit Clericus. Castrop. cit. n. 12. ex mente aliorum illorum auctorum. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 6. & id quidem conformius ad doctrinam illam generalem Lott. contra Garciam, qui quidè admittit prius, dum nimirum deest consensûs ille ob vim vel metum: & n. 12. citat pro hoc Sayr. de cens. l. 6. c. 5. n. 13. Gigas de pens. q. 54. n. 10. Diaz &c. negat tamen n. 11. de altero; dum nimirum ille consensûs deficit ob amentiam, eò quòd hoc fit perinde ac contrahere cum imagine aut dormiente, & citat pro hoc Gigas ubi ante. Rosiniac. de benef. c. 3. contra Sayr. Azor & alios. Porro notandum hic ex Tond. p. 2. c. 5. §. 2. n. 18. in fine; quòd etli consensûs hic deficit, quando quis ex metu, aut non habens intellectum, contraxit, non tamen censetur defecisse, dum verè præstitus est; lex tamen illum annullat.

Questio 45. An vacet beneficium ob matrimonium contractum nulliter ex defectu atatis, eò quòd alterque, vel alteruter sit impubes, neque malitia suppleat intellectum, neque ut addit Azor. sint proximi pubertatis, qualis censetur, qui distat solum 6. mensibus à pubertate?

Respondeo: stante etiam de cetero sententiâ illâ Lotterii, si Clericus, esto, ipse sit pubes, contrahat, sive scienter, sive inscienter, cum impubere, etiam non secutâ copulâ, ut expressè addit Garc. non videtur adhuc ipso jure amittere beneficium, eò quòd talis contractus, etiam celebratus per verba de præfenti, ex juris interpretatione resolvatur in sponsalia de futuro, juxta c. univ. de sponsal. impub. in 6. omnes autem sentiant per sponsalia de futuro non vacare beneficium (& ut Castrop. licet diceretur matrimonium attentatum, dicta tamen vacatio non inducatur ob quamcunque attentationem, sed ob attentationem nullam inducentem obligationem) Castrop. loc. cit. n. 15. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 15. Garc. loc. cit. n. 20. & 21. citans insuper Diaz. in pract. crimin. c. 80. n. 6. Covar. 4. decretal. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4. Juli. Clar. pract. l. 5. q. 73. n. 3. &c. contra Rotam. decis. 1. de sponsal. in antiq. Staph. de lit. grat. tit. de var. mod. var. modo. §. num. 9. Maudol. de atate minori. Decia. l. 7. c. 22.

l. 7. c. 22. n. 7. citatos à Castrop. item contra alios limitatiùs aliquantò procedentes, dum volunt per di beneficium ipso jure, si Clericus sit pubes, secus si is sit impubes; vel etiam, si is scienter contraxit cum impubere, secus si inscianter.

Questio 46. An vacet beneficium ob matrimonium contractum nulliter ex defectu forma requisita à Trid. nempe sine parochio legitimo aut testibus?

Respondeo: conformiùs & magis consequenter ad sententiam illam Lotterii dici vacare beneficium ipso jure; matrimonium siquidem contractum cum impedimento dirimente eatenus privat ipso beneficio, quatenus contrahens attentavit ipso facto situm incompatibile assumere; hæc autem eadem ratio militat, dum matrimonium est nullum ex defectu hujus formæ requisitæ. Castrop. loc. cit. n. 13. contra Garc. loc. cit. n. 15. innitentem huic fundamento; quòd ex actu nullo propter defectum formæ, seu solemnitatis non incurrat pœna, ut Sanch. de matrim. l. 3. d. 2. n. 8. & non adhibita formæ requisita perinde sit, ac si actus non fieret; & citantem pro se Sanch. loc. cit. d. 48. n. 8. Ledesin. de matrim. q. 55. num. 9. dub. 4. Rodriq. in sum. c. 30. nu. 9. Vegam. p. 1. c. 36. casu 20. ad quartum &c.

Questio 47. An vacet beneficium ob matrimonium contractum nulliter, quia beneficiatus erat in ordinibus sacris?

Respondeo: magis consequenter dici vacare ipso jure propterea beneficium; eò quòd sicut ligati alio impedimento dirimente, v. g. consanguinitatis, affinitatis, sint aqùè inhabiles ad contrahendum, quàm constitutus in ordinibus sacris, & tamen incurrant dictam pœnam. Castrop. loc. cit. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 5. citans Covar. de matrim. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4. Staph. de lit. grat. rit. de var. mod. vac. modo 5. nu. 8. Cuch. in institut. majorib. l. 4. tit. 12. n. 21. Rossiniac. Anchar. & alios, quos citat Garc. loc. cit. n. 18. contra Lessl. de justitia. l. 2. c. 34. n. 115. qui hanc dat rationem; quòd matrimonium illud sit irritum, & talis compellendus manere in suo ordine suscepto; unde non conveniat, ut ipso facto sit privatus, ne fortè cogatur mendicare. sed hæc ratio firma non est; quia habet etiam locum in privando per sententiam. Item contra Barb. l. 3. juris Eccles. c. 14. n. 16. citantem pro hoc Sanch. de matrim. l. 7. d. 42. n. 4. Filiuc. tr. 41. c. 8. n. 6. &c. item contra Garc. loc. cit. n. 17. insistentem fundamento jam refutato, quòd talis sit omnino inhabilis ad contrahendum, adeò que solum veniat privandus per sententiam; ac citantem insuper pro hoc gl. fin. Imol. in c. 1. de cleric. conjugatis. Enriquez. in sum. l. 7. c. 36. §. 1. Maillard. concl. 182. n. 5. & 6. qui etiam dicat esse communiorem. Sayrum Nav. Lopez. &c.

Questio 48. An ex consensu & auctoritate Episcopi sacerdos possit redire ad beneficium, postquam doluit de matrimonio à se nulliter contracto?

Respondet Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 8. affirmativè; eò quòd in c. sanè. de cleric. conjug. concedatur Episcopo, ut juris rigorem hac in parte relaxare valeat eà conditione; si clericus longam pœ-

nitentiam egerit & laudabilem vitam: verùm id intelligendum de alio beneficio; beneficium siquidem quod is amisit, dum diu vacare non debet, usque dum is longam pœnitentiam agat; vel certe denuo vacaret possessore intermedio defuncto; aut etiam si adhuc à prima vacatione pergeret vacare. Intelligendum tamen non est, quòd illud denuo possit adire, etiam post actam pœnitentiam sine nova collatione, juxta dicta supra.

Questio 49. An, & quid probandum impetranti beneficium vacans ob contractum matrimonium?

1. **R**espondeo primò: debet probare factum ipsum matrimonii contracti formaliter per verba de præsentì; adeò que non sufficit probare sponsalia. Lott. l. 3. q. 26. n. 73. non tamen tenetur probare subsecuram copulam; quia, ut dictum etiam matrimonium non consummatum parit dictum effectum amissionis beneficii.

2. Respondeo secundo: hoc ipsum factum matrimonii debet probari indubitanter, ut ex eo inducatur vacatio beneficii. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 14. n. 8. ubi addit, hinc non sufficere, quòd lata esset sententia pro validitate matrimonii, si pendet causa restitutionis in integrum: pro quo citat Calder. decis. 180. n. 1. quod tamen credo non subsistere in casu attentati matrimonii; sufficeret enim hanc attentationem probari indubitanter, etsi matrimonium esset, & per sententiam declararetur nullum; idque consequenter dictis.

Questio 50. An, & qualiter vacet beneficium per ingressum religionis?

1. **R**espondeo: per professionem religiosam tacitam vel expressam beneficia in statu seculari obrenta ipso jure vacant. Lott. l. 3. q. 26. nu. 8. (ubi: quòd quando obtinens in titulum beneficium faculare efficitur religiosus, per ingressum religionis inducitur vacatio ipso jure) C. de Luca. de benef. d. 62. nu. 4. Castrop. loc. cit. p. 3. §. 7. n. 1. Garc. p. 11. c. 9. n. 1. Gonz. gl. 15. n. 45. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 14. nu. 3. citatis quamplurimis juxta c. beneficium. de regularib. in 6. & ibi DD. communiter: ex quo textu etsi aliqui, ut Pavin. de pot. cap. sed. vac. prelud. 7. n. 10. Staphil. de lit. grat. rit. de var. mod. vac. modo 6. nu. 1. simplicem vacationem desumant; rectiùs tamen inde deducitur, quòd vacatio hæc inducatur ipso jure. Lott. loc. cit. citans pro hoc Tholosan. de benef. c. 25. n. 18. Rotam in Toleran. benef. 6. Junii 1605. Ratio autem hujus datur à Castrop. loc. cit. quia per professionem religiosam religiosus redditur incapax dominii, & habendi quid proprium. sic Lott. loc. cit. n. 9. rationem hujus vacationis in incompatibilitate statùs regularis cum ipso beneficio constituit. Parimodo ipso jure vacant omnia jura ad beneficia, & pensiones Ecclesiastica amittuntur. Card. Luca loc. cit. n. 5. Castrop. loc. cit. citans Sanch. in Decalog. c. 4. n. 5. & 15. Barb. loc. cit. & citati ab eo pro primaria responsione.

2. Dixi primò: per professionem religiosam; qualis quia non est, quam emittunt quorundam ordinum militarium professi, puta equites S. Jacobi Calatravæ, Alacantara &c. utpote qui religiosi non sunt, per hanc professionem non vacant eorum beneficia & pensiones (vide tamen quæ habet Garc. p. 7. c. 10. n. 9. ubi ex Hojeda; quòd

Commendatario ordinis S. Jacobi Calatrava & Alacantara, & similibus admitti non possunt ad beneficia facularia, cum sint religiosi, & Canonico- rum S. Augustini Regulam teneant; Et quæ habet idem Garc. p. 1. c. 4. à nu. 21. ubi: quidquid sit de hoc, an sint verè religiosi, an solum largo modo (quod secundum rectius dicitur) sunt tamen personæ Ecclesiastica, & ad effectum, ut non possint habere beneficia facularia, cenferi regulares, ut constat ex constitut. 71. Pii V.) secus est de Equitibus S. Joannis seu Melitenibus, utpote qui professionem religiosam emittunt, & sunt propriè religiosi. Barb. loc. cit. Castrop. loc. cit. nu. 2. citans Sanch. l. 7. in decal. c. 29. n. 4.

3. Dixi secundò: per professionem expressam vel tacitam; circa quod obiter hic observandum primò: professionem tacitam illam dici, quæ inferitur per conjecturas & signa extrinseca. Lott. l. 3. q. 26. n. 38. & fieri censetur per actum aliquem professis proprium, v. g. per præsentiam in Capitulo & actibus Capitularibus, & ferendo suffragium; ac præcipuè per gestationem habitus professorum distincti ab habitu non professorum (non distinctione aliquà latente, puta, ex benedictione, sed patente ex colore, vel scissura, aliave extrinseca formâ. Lott. n. 42.) scienter suscepti (intellige solenniter de manu habentis potestatem. Lott. n. 39, citans Decian. cons. 18. nu. 11. l. 3. Gratian. discept. for. c. 49. n. 37. item sciente Capitulo; si enim aliàs novitius exacto probationis anno continuaret in gestatione habitus professorum, etiam distincti, non sciente vel consentiente Capitulo, non induceretur tacita professio; eò quòd non sufficiat ad hoc, quòd ingressus religionem declaret factò aliquo se profiteri; sed exigitur simultanea acceptio Superioris & Conventus. Lott. n. 47. citans Menoch. lib. 6. presump. 83. n. 15. Azor. p. 1. l. 12. c. 5. q. 3.) & delati ad dies aliquot; hoc enim ipso fit tacitè professus & religioni obligatus, vide Engels ad. rit. de regular. n. 25. dum de cetero per habitus, quem novitii soli gestare solent, gestationem, etiam ad viginti annos non induceretur professio tacita. Lott. n. 43. ex Abb. in c. ex parte. de regular. n. 3. Secundò: hanc tacitam professionem per Trid. sess. 25. de regular. c. 15. nec alibi sublatam esse. Lott. loc. cit. nu. 40. Engels loc. cit. Garc. p. 11. c. 9. nu. 8. juxta declarationem sacræ Congreg. modò tamen servetur forma & modus à Trid. loc. cit. præscriptus; ut scilicet actus ille, per quem inducitur hæc tacita professio, fiat liberè, scienter, cum intentione profitendi post annum 16. ætatis, & tempus novitatus absolutum à religione acceptetur & c. Engels & Garc. ll. cit. Miranda in Manual. Prælat. tom. 1. q. 24. n. 12. Barb. ad cit. c. 15. Trid. Porò his non obstantibus, si dispensetur cum novitio, inducenda aliàs per professionem vacatio impeditur, etiam securà professione, sive hæc dispensatio fiat per modum commendæ per Papam, sive aliter, ut non ipse religiosus, sed monasterium ex ejus persona fruatur beneficio, ut Staph. de lit. grat. rit. de var. mod. var. modo. 6. n. 4. Lott. cit. q. 26. n. 14.

Quæstio 51. Num professione existente nullâ, vacant adhuc beneficia, sicut dictum de matrimonio nulliter contracto?

Respondeo negativè; sed declaratâ professione nullâ reperere, seu adire potest suum beneficium: sive hæc nullitas proveniat ex defectu

ætatis, sive ex defectu vel interpolatione Novitatus, vel aliunde. Lott. cit. q. 26. n. 32. disparitas videtur ex eo erui, quòd ut dictum, beneficiatus contrahens matrimonium deserat electionem status melioris, ob quod punitur dictâ privatione beneficii; in præsentem autem assumitur vel attenuatur status melior, ob quod nemo privandus.

Quæstio 52. An etiam citra emissam professionem per ingressum religionis (prou contingit in Societate Iesu, ubi vota emissâ post biennium Novitatus simplicia constituunt verè religiosum, speciali jure, seu pontifice sic statuente; adeoque ibi ingressus in religionem distinguitur ab emissionem professionis, per quam aliàs in aliis ordinibus ingreditur quis religionem) vacent beneficia præhabita?

Respondeo: per dictum ingressum religionis in Societate non vacant ipso jure habita aliàs tempore novitatus beneficia, nec pensiones, sed hæc & illa validè & licitè retinere possunt, tametsi non possint de illis, eorumque fructibus sine consensu Superioris sui, saltem licitè, disponere; quia per dicta vota non privantur dominio. Castrop. loc. cit. n. 7. Barb. juris Eccl. l. 3. r. 14. n. 5. Sanch. in Decalog. l. 7. c. 29. num. 10. Veruntamen ex præscripto ipsius Societatis, nimirum can. 5. congreg. 3. generalis. antequam dicta vota simplicia emittantur, seu ante ingressum in societatem beneficia quæcung; Ecclesiastica habita resignare debent, non obstantes Can. congreg. prime. quo cautum aliàs erat, ne hostri, qui tempore novitatus haberent beneficia, cogentur ea relinquere ante professionem, nisi jubente Generali, Commissario, vel Provinciali post annum primum probationis. Atque ita modò post expletum Novitatum vacant eorum beneficia non aliunde, quàm vi dictæ resignationis factæ. Castrop. loc. cit. Sanch. loc. cit. n. 7. de cetero per professionem solennem, uti & per vota Coadjutorum (utpote per quæ redduntur omnino incapaces bona vel jura acquirenda & retinendi) vacant ipso jure beneficia ab iis habita in sæculo. Barb. loc. cit. n. 4. Castrop. cit. n. 7.

Quæstio 53. Quid hac in re dicendum de Conuersis?

Respondeo primò: supponendo juxta c. ut lex. 27. q. 1. duplex esse genus Conuersorum, videlicet professorum, & non professorum. Lott. l. 3. q. 26. n. 21. Conuersus professor dicitur, qui ingressus monasterium vel Ecclesiam regularem non simpliciter tantum obedientiam, sed formaliter emittit obedientiam monachalem, æquipollentem professioni, qualis dicitur ea juxta Archid. in cit. c. ut lex. ubi quis abnegat propriam voluntatem, & deinceps eam (intellige plenè, & in omnibus, & in perpetuum) subijcit voluntati Superioris regularis. Lott. loc. cit. à nu. 19. Conuersus non professus est, qui solum ingressus monasterium assumpsit habitum, & simpliciter obedientiam promittit citra formalem illam emissionem obedientiæ monachalis. Inferitur ex iis, quæ habet Lott. loc. cit. n. 18. quem in finem notanda, quæ habet Lott. ibid. à n. 15. ex Gemin. in c. beneficium. de regular. in 6. n. 5. ubi: quòd valde inter se differant hæc duo; ingredi monasterium, & ingredi religionem; ac proinde ex uno ad aliud male inferri; ingressus enim monasterium conficitur per

per assumptionem habitus; ingressus in religionem non nisi per professionem, seu emissionem 3. votorum substantialium solennium, intellige, extra societatem Jesu. hoc supposito,

2. Respondeo secundo: Conversum professum hoc ipso amittere per talem professionem beneficium; Conversi verò non professi beneficia, si quæ habet, non videri eo ipso per talem ingressum amitti, pari ferè ratione, quâ paulo post dicitur de Novitio; licet enim Conversus, ut ait Lott. *loc. cit. n. 18.* per transitum ad Ecclesiam regularem intelligatur vovisse, & renunciare propriis, ut *gl. in cit. c. ut lex.* possitque videri transivisse ad statum incompatibilem cum beneficio; id tamen non intelligendum, nisi quando secuta esset formaliter emissa illa obedientia monachalis, æquipollens professioni, ac si evaderet Conversus professus.

Questio 54. An vacent beneficia per ingressum monasterii, seu per Novitiatum, præcipue, si is ultra tempus consuetum produceretur?

Respondeo ad primum negativè: seu novitium retinere sua beneficia. *Castrop. loc. cit. n. 3. Lott. cit. q. 26. à nu. 10. & n. 24.* cum communi, constat expresse ex *cit. c. beneficium, de regular.* siquidem ante professionem expressam seu verbalem, vel tacitam non potest prætendi status ille incompatibilis impressus; cum novitius (ut cum *gl. in cit. c. beneficium. v. conferre* inquit *Nav. conf. 4. de Sacramentis non iterand. Sayr. in floribus, decis. 14.*) teneat medium quandam statum inter secularem & religiosum, & sit quasi dubius de statu suo futuro. *Lott. n. 10. & 11.* adedque non tantum retinet suum beneficium, sed etiam est capax aliorum, siquæ illi conferantur. *Lott. nu. 13.* de quo postremo actum à nobis alibi. Unde etiam, sicut ingressus monasterium, receptusque ad habitum, si quidquam conferat, donetque monasterio, & mox ad seculum regrediatur, omnia donata habet ut prius, resoluta donatione, etiam citra aliquod pactum. *Lott. n. 23.* citans *Nattam. conf. 180. n. 5. Dec. conf. 56. nu. 5. Rodrig. de regular. tom. 2. q. 48. a. 12. & c.* ita etiam remanet cum suis beneficiis, etiam si ea resignavit spontè, sub iis nempe circumstantiis, de quibus *c. beneficium.* & sub ea forma & tempore, quæ præscriptæ *Trid. sess. 25. c. 16. de regular.* dicitur enim ibi; quod ea resignatio fortitura non sit effectum, nisi secuta professione, adeoque suspensa manet executio, donec facta sit professio, tamen si, facta professione non dicatur in eo casu vacare beneficium per professionem, sed per factam resignationem ante professionem. *Lott. n. 25.* Verum an & qualiter ingressus, vel ingressurus monasterium resignare possit, de hoc infra.

Questio 55. An vacent si novitiatum produceretur ultra consuetum tempus?

Respondeo: dum absoluto consueto Novitiatu tempore is prorogaretur, non censetur adhuc vacare novitii beneficium; tum quia prorogatio Novitiatu sit cum qualitatibus sibi propriis: tum quia facta hæc prorogatione, liberum est Novitio ad seculum redire; si autem tempore illius prorogationis amitteret beneficia, per hoc diminueretur illa libertas. *Castrop. cit. nu. 3.* citans *Sanch. in Decalog. l. 7. c. 4. n. 6.* Mandos, in *casibus Annalibus, n. 63. c. 192.* proceditque id ipsum non so-

lum, ubi ex iusta causâ prorogaretur Novitiatu, v. g. dum ei, qui anno 14. ætatis ingressus Novitiatum absolvendum intra annum Novitiatu prorogatur ad annum 16. quia ante hunc nequit emitte- re professionem juxta *Trid.* non vacant illius beneficia secundo illo anno prorogati Novitiatu. *Castrop. cit. n. 3.* citans *Sanch. ubi ante.* & *Lancelot. instit. juris can. l. 1. cit. de regular. §. etsi contigerit.* Verum etiam, ubi absque causâ prorogaretur, & differretur professio; quia solum cautum, ut professione vacent beneficia. *Castrop. loc. cit. n. 4.* qui tamen ait, in hoc casu posse Episcopum, cui beneficium Novitii subijcitur, agere contra novitium tanquam illegitimè absentem, & procedere usque ad beneficii privationem, quod intelligendum de beneficiis residentiam-requiritibus.

Questio 56. Ad quem ergo spectent fructus beneficii retenti à Novitio tempore Novitiatu?

Respondeo: fructus perceptibiles ex illo beneficio in absentia, acquiruntur Novitio, utpote qui verè retinet titulum & possessionem beneficii, & is de iis tanquam de bonis propriis disponere potest. *Garc. p. 11. c. 9. nu. 28. Castrop. loc. cit. n. 5.* citans *Sanch. ubi ante. n. 18.* *Suar. tom. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 12.* In beneficiis verò iis, quæ fructus non habent in absentia, ut in Canonicatibus & præbendis, quorum fructus residendo lucrifunt, non lucrabitur Novitius interim fructus. *Garc. loc. cit. num. 31.* idem est de distributionibus quotidianis, anniversariis, & similibus personalem residentiam-requiritibus; hæc Novitio non debent concedi; quia non reputatur ut præsens; cum Novitiatu non sit ex causâ à jure expressis, ob quas absens reputari debet pro præsentem, etiam in ordine ad hunc effectum. *Castrop. Suar. Garc. loc. cit.* Porro quid sit circa electionem, & nominationem, quæ etiam sunt fructus beneficii, an vocandus, nec ne sit Novitius ad eas, dictum est in *tr. de elect.* vide *Castrop. loc. cit.*

Questio 57. Quid sit circa administrationem beneficii interea temporis?

Respondeo: beneficium novitii, si opus est (hoc est si servitium requirat) tempore probationis administrari debet per Vicarium, congruè illi portione fructuum assignatâ. *Laym. ad c. ex transmissa. de elect. num. 4.* remittens ad seipsum *l. 3. Th. mor. tr. 5. c. 7. q. 5.* *Garc. p. 11. c. 9. n. 29.* qui etiam *n. 30.* addit, quod si curatum sit beneficium, deberet obtinere licentiam Ordinarii in scriptis, juxta decretum *Trid. sess. 23. c. 1.* & si Ordinarius nollet eam dare, esset appellandum & recurrendum ad Superiorem.

Questio 58. Qualiter concipienda supplicatio in impetratione beneficii vacantis ob ingressum religionis, & hæc causa narrata verificanda?

1. Respondeo ad primum: debet narrari ingressus monasterii vel domus regularis, ac insuper addi, talem in ea domo professionem emisisse. *Lott. l. 3. q. 26. n. 29.*

2. Respondeo ad secundum primum: debet emissio professionis verificari coram executore. *Lott. n. 30.* juxta *decis. Gregor. 382.*

3. Secun-

3. Secundò : videtur sufficere probatio semiplena per famam. Lott. n. 31. dicens, sic videri supponere dictam Gregor. decis. Et sic videri voluisse Rotam decis. 1119. n. 1. l. 3. p. 3. divers. Idque, dum ipse ingressus religionem non contradicit; jam enim agitur de nullius, vel certè modico ejus præjudicio; cum quodocunque declarata nullâ professione, repetiturus sit suum beneficium. Lott. n. 32.

4. Tertio: tamen si æquè obliget professio tacita ac expressa; quia tamen longè fortior (intelligit ad generandam certitudinem) reputeretur professio verbalis, & expressa propter formalem votorum emissionem; utpote quæ non admittit exceptionem vis & metus (etiam si præcesserit protestatio, nisi cum hac qualitate, quòd metus talis sit, qui cadat in virum constantem) & debiliior professio tacita, etiam quæ fit ex delatione habitus, utpote quæ non effertur ultra vim probationis præsumptæ; & hinc admittit exceptionem præexistens metus cujusvis, de quo protestatum, ut Innoc. Abb. in c. 1. de his, quæ sunt metus causâ: hinc, inquam, perpendenda diligenter sunt per impetrantes ex hac vacatione, quæ dicta sunt supra de professione tacita, Lott. n. 48. præter quæ & illud est, quòd ait Lott. n. 45. citato pro hoc Gemin. in c. non solam. nu. 6. de regular. in 6. & Abb. in clem. Clerici. n. 3. licet multa sint signa, ex quibus colligitur animus profitendi, nihilominus nullum ex his attendi, si extra Conventum fiat.

Quæstio 59. An, & qualiter vacet beneficium per militiam secularem?

1. Respondeo primò: vacat ipso jure per hoc, quòd quis ingreditur militiam, seu fit miles secularis. Paris. de resig. l. 1. q. 1. n. 22. Lott. l. 3. q. 26. n. 84. Gonz. gl. 14. nu. 36. & gl. 15. nu. 54. qui omnes tres citant gl. in c. ult. de Cleric. non resid. v. redierint. Gigas. de pensio. q. 55. n. 2. Julius Clar. in pr. crimin. s. fin. q. 73. &c. Item Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 12. in fine. Tond. p. 2. c. 5. s. 5. nu. 19. & plenius p. 2. c. 74. n. 12. Barb. l. 3. juris Eccl. c. 14. n. 41. qui AA. omnes dant eandem rationem, quæ est in contrahente matrimonium; nempe quòd talis assumendo statum illum militiæ secularis incompatibilem cum beneficio, hoc ipso censeatur habere beneficium pro derelicto, & illi tacitè renunciare. quod usque adeo verum est, ut si ex integro redeat ad clericatum, non recuperet beneficium, quamvis illud nondum alteri esset collatum; quia jam per militiam fuit inducta vacatio, quæ sine nova collatione non extinguitur. Barb. loc. cit. & Ricciull. de jure personar. l. 7. c. 5. n. 17.

2. Respondeo secundò: idem procedere in beneficiato in sacris constituto; uti id inferitur ex dictis de tali contrahente matrimonium ob eandem rationem; quamvis contrarium tradat Barb. loc. cit. n. 32. ex Ricciull. ubi ante nu. 31. ubi is post multos, quos refert, resolvit, in clerico in sacris constituto non censi per hoc ipso jure inductam vacationem beneficiorum; sed magis venire inducendam per sententiam.

3. Respondeo tamen tertio: contra eundem Ricciull. in quantum apud Barb. loc. cit. nu. 19. & 20. dicit, quòd etiam si talis beneficiatus, postquam fuerit in matriculam militum in scriptis poeniteat, & paucis post diebus, antequàm seiva exerceat, deposito cingulo militari iterum vestes clericales reassumat, adhuc tamen dicatur recessisse à statu or-

dinis, hoc est, clericali, ita ut nova clericalis habitus reassumptio ad recuperanda beneficia, quæ ante militiam obtinebat, & per eam ipso jure vacarent, ipsi non sufficiat: limitandam videri responsionem primam; nempe quòd beneficiatus per hoc præcisè non fit privatus ipso jure beneficiis, aut illis tacitè renunciâsse censeatur, quòd se militiæ seculari adscribi fecit, nisi insuper militiam sequatur, & arma militaria exerceat; ac prouide, dum Gl. in c. sui. de cleric. non resid. dicit, quòd ex quo quis factus est miles, censeatur habere Ecclesiam pro derelicto, & quòd Episcopus statim ejus beneficium conferre possit, id intelligendum cum effectu; nempe quando exercet in effectu militiam, ita ut sola descriptio non sufficiat ad privationem ipso jure. Tond. cit. c. 74. n. 13. & 15. citans pro hac limitatione Rebuff. in tr. de nominat. q. fin. nu. 18. &c. eamque confirmans ex eo, quòd militia clericis solo jure positivo Ecclesiastico interdicta; quæ tamen confirmatio non est solida; cum plura prohibeantur clerico solo jure positivo Ecclesiastico, sub pœna tamen privationis ipso actu. Eandem limitationem tradit Azor. loc. cit. dum ait: si beneficiarius miles factus, ad bellum progressus, in eo dimicat, hoc ipso beneficium pro derelicto habere intelligitur, & Ordinarius potest illud alteri conferre. Idem tradere videtur Lott. loc. cit. n. 90. ubi ait, hæc quoad hanc pœnam amissionis beneficii ipso jure non ita de plano procedere intelligerem, saltem ubi ad seiva non est devenit, nisi tamen vel ipsa solius habitus clericalis abjectio hanc pœnam hodie inferret ex constituto. Sixti v. sub dato 5. idus Januarii. 1588. quæ in Bullario novo est 97. verùm de hoc postremo inferius, vide tantisper de hoc Lott. cit. n. 90.

Quæstio 60. An, & qualiter vacet beneficium per captivitatem, maxime diuturnam, & apud infideles, vel incarcerationem perpetuam, quæ referri posse videntur ad mortem civilem?

1. Respondeo ad primum negativè: C. Luca. de benef. d. 16. à n. 11. neque enim Christiani, dum ab infidelibus, aut hæreticis in odium fidei capiuntur, eorum servi efficiuntur, aut jura sua civilia vel Ecclesiastica amittere censendum esse. Laym. ad c. si Episcopus. de suppl. negli. Pralat. in 6. dum autem cit. c. si Episcopus. dicitur, quòd Episcopo in captivitatem redacto Ecclesia vacare censeatur, & jurisdictio ad Capitulum devolvatur, non declaratur, Ecclesiam per Episcopi captivitatem verè viduam; quia fit ita esset, disponeretur tique, eam de novo pastore, seu sponso providendam esse; jam verò in cit. c. solum adhibetur remedium provisionale, quod non solum intrat ob impedimentum resultans à captivitate, sed etiam ex quocunque alio (puta amentia vel professione Episcopi in partes remotas, non constituto vicario, ut Laym. loc. cit.) ob quòd Capitulum suscipit Ecclesiæ administrationem, donec à Sede Apostolica aliud ordinetur. C. Luca. loc. cit. n. 11. licet autem tunc perinde censi debet, ac si sedes vacaret, Laym. loc. cit. & in casu hujus impedimenti adhiberi videatur & soleat terminus viduitatis; id tamen fit per quandam improprium loquendi modum; quemadmodum, etsi mulier habens virum captivum, vel etiam deportatum, aut ad triemes damnatum, aut capitaliter bannitum, reputatur vidua,

dua, & gaudet privilegiis de jure viduæ competentibus, ut Ridolphin. in pr. p. 3. c. 4. nu. 19. & seq. non tamen sequitur, matrimonium esse solum, illamque verè viduam esse; ita ferè C. Luca, loc. cit. unde jam etiam infert idem Card. n. 13. juncto n. 3. quòd si beneficiatus moriatur in captivitate, vacant beneficia ejus per mortem naturalem, debeátque attendi tempus mortis hujus naturalis, non verò civilis, nempe captivitatis, non attentò hac in parte, seu in materia Canonica beneficiaria jure civili (ut communiter scribentes in l. ex omnibus. & l. seq. ff. de captivis & postliminiò reversis.) disponente, quòd moriens in captivitate ex fictione legis Cornelia fingatur mortuus ipsa præambula captivitatis horà, ad quam mors naturalis, licet ex longo intervallo secuta, retrahatur, dum versatur in materia spirituali & Canonica, in qua habemus sacros Canones, Apostolicas constitutiones, ac regulas particulares, cum quibus, & non

cum jure civili procedi debet, potissimum cum jus Canonicum non facillè admittat istiusmodi fictiones continentes mendacium, etsi non peccaminosum.

2. Respondeo ad secundum etiam negativè, conficitur ex eo, quod tradunt Tond. p. 1. c. 27. n. 25. & Lott. l. 3. q. 33. n. 53. si enim clericus legitime condemnatus ad perpetuos carceres (quæ pœna æquiparatur pœnæ damnationis ad metallum) non propterea privatus est beneficiis, dum aliud nihil dictum in sententia, ut isti AA. & de quo nos infra. Neque delictum, ob quod damnatus, inducit ipso jure hanc privationem, multò minus censetur ipso jure privatus, dum injustè detinetur perpetuo carceres; & de eo idem ferè dicendum videtur, quod antè dictum de captivo, quòd quasi, non verò verè vacet ejus prælatura vel beneficium, ut ab alio impetrari possit.

CAPUT SECUNDUM.

DE VACATIONE PER ASSECVTIONEM ALTERIVS BENEFICII.

PARAGRAPHVS I.

De incompatibilitate beneficiorum ob unius sufficientiam ad sustentationem, & hinc ortà vacatione beneficiorum præhabitorum.

Quæstio 61. Per modum prænotandi, quid, & quotuplex beneficiorum incompatibilitas?

1. **R**espondeo ad primum: beneficia ea dici incompatibilia, quæ in eadem personâ concipiari, seu ab uno simul haberi non possunt.

2. Respondeo ad secundum: beneficiorum alia sunt jure compatiblea; quæ neque jure communi, neque statuto aut consuetudine simul ab uno haberi prohibentur; eò quòd in iis deficiat cura animarum, residentia, existentia sub eodem tecto, ratio dignitatis, personatus; ob quas qualitates, seu circumstantias in aliis beneficiis repertas ea simul haberi verantur à jure communi, statuto vel consuetudine, ac propterea jure (intellige positivo humano, & præscindendo veluti à jure naturæ & divino) dicuntur compatiblea. Azor. p. 2. l. 6. q. 1. Porro incompatiblea alia sunt & dicuntur incompatiblea simpliciter, seu primi generis; quorum nimirum unum ipso jure excludit alterum, SS. Canonibus sic statutibus: alia incompatiblea secundum quid, seu secundi generis: quæ etsi licitè simul haberi nequeant, non tamen ita pugnant inter se, ut præhabi-

tum vacet ipso jure, obtento alio; sed solum altero eorum privari quis possit per Superiorem. Pirh. ad tit. de præb. n. 124. Less. de just. l. 3. c. 34. n. 140.

Quæstio 62. An, & qualiter jure natura vetita pluralitas beneficiorum, seu unum eundemque habere plura simul beneficia, præscindendo an simplicia, nec ne; an existentia in eadem, vel diversa Ecclesia; an conformia, an difformia; an residentiam requirant, necne; an eorum unum sufficiens vel insufficiens ad honestam clerici sustentationem?

1. **R**espondeo primò: id ipsum esse suo modo contra jus naturæ. D. Thom. quod l. 9. a. 15. Thom. Hurtado. de residentia. tom. 1. l. 6. resol. 6. n. 1. citans pro hoc Cajet. in sum. v. beneficium. n. 5. Hofst. Anchar. Sylv. Armill. Tabien. Tho. Sanch. &c. dicens, in hoc D. Thomæ adharere Theologos ferè omnes: quia solitariè consideratum (hoc est præscindendo à circumstantiis & justis causis) inordinationem quandam involvit; dum vel sic minuitur cultus divinus; unus enim habens duo beneficia non recitat bis horas Canonicas, Ecclesia suis destituit ministris &c. Less. loc. cit. n. 124.

2. Respondeo secundò: quamvis igitur non sit ita indifferens, ut est bibere, ambulare &c. sed speciem mali præferat, & dictam inordinationem aliquam involvat. Pirh. de præb. n. 124. non est tamen ita intrinsecè malum (ut est fornicatio, adulterium, mendacium, quæ nullo unquam casu fieri licitè possunt, ideòque nec dispensatio in iis locum habet) quin concurrentibus circumstantiis aliquibus ita coonestari valeat, ut licitum evadat. Pirh. Less. Hurt. LL. cit. juxta eandem D. Thomæ doctrinam, ac proinde iis circumstantiis positis, jus illud naturale relaxari possit ab homine; sive